

Brassói Lapok

XL. évfolyam
242 szám.

Főszerkesztő
Szele Béla dr.

Hétő
1934. évi október 22

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 65 lej. — Posta kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — Külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 3 lej, páros (bal) szövegvonalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegvonalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

Goga is uszít...

Most aztán nem lehet smokkmódra Balkánt mondani, ez már Európa. Mit hozott nekünk ez az esztendő: az osztrák polgárháborút, egy kis lövöldözést Párisban, házi mészárlást Németországban, puccsot Bécsben, forradalmat Spanyolországban és az ismétlőpisztolyt Marseilleben. A pisztoly neve: Parabellum, ami latinból lefordítva annyit tesz, mint „készszerű a háborúra”. Igaz, az esztendő véres szériájának sok különböző oka van; egyhelyütt a nép kezdte el, másutt a kormány; itt tömeglázasról, ott egy összeesküvő személyes művéről van szó, egyszer szociális összeütközés, másszor nemzeti konfliktus az ok. A politikai indítók, megrázkódtatások és irányzat egész gyűjteménye ez; ámde miuvelében az eseményekben egy közös, a politikai ingerültségnek az az állapota, amelybe Európa beleesett.

Általános pszichózis ez, amelynek megnyilvánulásai nálunk sem hiányoznak. Nemrég itt is súlyos formában háborgott a megvadított utca, amelynek szörnyű szolamát most egy exkoltó variálja.

Most már az a kérdés, hogyan jött az öreg, okos, mégiscsak nagykultúrájú és történelmileg tapasztalt Európára ez a felkavart izgalmi állapot. Azt mondják, ez még a háború következménye. De hiszen éppen a háború után látszott úgy, hogy a nagy okszerűség korszaka következik, amelyben szociális és nemzeti fájdalmak a megértés jegyében és a nemzetközi szervezethez utján lesznek gyógyíthatók. Talán a bálom volt tulzott, hogy Európában most már minden rendesen megy majd a maga útján, talán a remény volt túlságosan vérmes és ezért kellett ilyen érzékeny módon csatlakoznunk. Így egyre nagyobb mértékben hódított az a politika, amely megvetéssel, sőt csaknem dühvel fordul el ettől a háború utáni Európától felvillant nacionalizmustól. A nemzeti és nemzetközi politika kezdett egyre inkább érzelm, momentumokra alapozni, nemzeti presztizsre, fajlegendákra és a tömegszendélyre, és ellenszenvére. A szenvedély politikája népeket és államrezimeket gyűrt maga alá; az uralmat azok vették át, akik a szenvedélyt a leghatékonyabban tudták felkorbácsolni; azt mondhatnók, hogy a mai Európában a racionalizmus és antiracionalizmus nagy mérközése zajlik le. És hiába, ezt az izgatott, erőszakos, kétségbeesett hangulatot, amely a hisztériáig felkorbácsolva, minden pillanatban egyéni és tömeggyilkosságokhoz vezet, ennek az idegállapotnak kell betudnunk, amely az értelem konstruktív eszközeitől elfordul a politikában. A gyilkosság is politika igaz, hogy va'ban a politika; rámehet a saját bőrünk is, és a fontos, hogy történjék valami. Ebben az atmoszférában azután ott is elcsattan a felhúzott ravasz, ahol a legkevésbé vártuk volna. S ha egy ember pusztul ebbe bele, vagy ezren, az ilyen sebekből mind a egész Európa vérzik, az egyenesen értelmi civilizációjában veszélyeztetett Európa.

És itt sincs jogunk azt mondani, hogy mindezt csak a többiek csinálják, mi nem. Hiszen nálunk is gyakran üznek olyan politikát, amely szenvedélyekkel operál, nálunk is ügyes politikaik taktikáinak számít a tömeget felforgatni. Még egy Goga is beleszédülhet. Történjék ez nálunk, vagy egyebütt, az európai szellem elleni bünrészesség ez, bünrészesség a katasztrófa politikában, amely a legkulturáltabb földrészt megrázkódtatja. Ez huzza fel ravaszát annak a végzetes pisztolynak, amelynek Parabellum a neve. A szenvedély eldördül és mind az értelmet találja el.

A kis- és balkáni antant közleménye szerint

A legsúlyosabb konfliktusokra kerül a sor,

ha nemzetközi intézkedések nem történnek a terrorcselekmények anarchiája ellen

Magyarország önként közreműködik a merénylet előzményeinek tisztázásában

Csak december elején mehet Rómába a francia külügyminiszter

Belgrád, október 21.

A marseillei merénylet előkészítésének a kivizsgálása most már minden vonalon nagy igyekezettel folyik. A Lügügyi részben tudtunkal inkább a politikai háttér tisztázásán van a főszó, hogy lehetőleg megállapítsák az erkölcsi felelőségeket. Ezt a munkát nagyban megkönnyíti az a nyilatkozat, amelyet a kis- és balkáni antant belgrádi értekezletéről adtak ki. Ez a kommunikó hangjában általában megfontolt és nem ragadtatta magát el azoktól a nyilvánvalóan feltevésektől és szenvedélyes gyanúsításoktól, amelyekkel a francia és a kisantant sajtó egy része mindenképpen elmérgesíteni igyekezett az amúgyis aggasztóvá vált helyzetet. Így aztán remélhető, hogy a mindenára való bünbakkeresés helyett valóban „békés, higgadt és tárgyilagos szellemben” leszik vizsgálást tárgyára a felelőségek kérdését. Ezzel kapcsolatban azonban kíváncsok nemcsak

a felület szemügyre vétele, hanem a mélyebb indítókok latolgatása is, amelyek az anarchiának ezt az állapotát előidézték. Ha nemzetközi együttműködés szintén meglesz ebben a tekintetben is, ugyan sikerül végét vetni a hisztéria és idegesség e veszélyes tüneteinek.

A PÁRISI MAGYAR KÖVET LAVALNAL

Khuen-Héderváry gróf párisi magyar követ tegnap kihallgatáson jelent meg Laval külügyminiszternél s hosszabban tárgyalt vele. A sajtó úgy tudja, hogy a magyar követ látogatása a marseillei merénylet politikai háttérének a tisztázásával volt összefüggésben. A francia diplomáciai körökben igen fontosnak látják, hogy a magyar kormány magához ragadta a kezdeményezést és jószándékot mutat a merénylet előzményeinek a tisztázására.

LAVAL CSAK DECEMBER ELEJÉN MEHET RÓMABA

Mussolini pénteken este fogadta Chamberlain gróf római francia nagykövetet és Laval római utjáról tanácskozott vele. Kiszivárgott hírek szerint annak a reményüknek adott kifejezést, hogy a francia külügyminiszter római látogatását előkészítő tárgyalások, amelyek Barthou halála következtében kéthetes halasztást szenvedtek, decemberre befejeződnek s Laval akkor utazhatik. Több párisi lap is úgy tudja, hogy Laval a Népszövetség november 20-ikára összehívott rendkívüli ülésének a végetérte után megy csak Rómába. Ez szintén azt jelezi, hogy a római utra december eleje előtt aligha kerülhet sor.

Mussolini különben szintén tegnap, mégpedig délután 6 órakor, fogadta Kánya Kálmán magyar külügyminisztert. — Hosszas eszmecsere folytattak. Kánya szombaton Supich külügyi államtitkárát látogatta meg.

A Times Jugoszlávia nemzetközi helyzetéről

A londoni Times hosszabb cikkben foglalkozik Jugoszlávia új nemzetközi helyzetével s azt írja, hogy a királygyilkosság még jobban megzavarta az európai politika viszonylatát. A francia-jugoszláv viszony semmit sem javult s rendezetlen maradt az olasz-jugoszláv közelségi kérdése is. Jugoszlávia bizalmatlan a franciákkal szemben, mert például az osztrák kérdésben már nem ellenkezik, sőt pártolják a Habsburgok visszatérését. Neheztel Jugoszlávia a négyhatalmi egyezmény miatt is, amely — amint a Népszövegszeptemberi ülésénél látszik — általában fennáll annak alapján Franciaország együttműködik nemcsak Angliával, hanem Olaszországgal is. Mindezzel szemben megállapítható, hogy a jugoszláv-német érdekek pillanatnyilag sehol sem ütköznek össze. — Ezért aztán Belgrád most is ujjongva fogadta Göringet s amerre csak ment, mindenütt ünnepelték. Nemcsak a kormánytagjai fogadták, hanem a vezérkari főnök, Marioara özvegy királyné és Pál régensherceg is.

HIGGADT A BELGRÁDI KÖZLEMÉNY HANGJA

Jelentettük, hogy a kisantant külügyminiszterei pénteken délelőtt 10, a balkáni antant külügyminiszterei pedig délután 3 órai kezdettel tartották meg formai értekezletüket a marseillei merénylet folytán keletkezett európai helyzet kíváncsainak a kérdésében.

Pénteken este 6 órakor előbb a kisantant, majd a balkáni antant külügymi-

niszterei együttes kihallgatáson jelentek meg a dedinjei királyi kastélyban. Károly román király és Pál szerb régensherceg előtt, hogy bemutassák a kért értekezletről kiadandó közös közlemény szövegét. A balkáni antant négy külügyminiszterének a fogadása során Maximos görög külügyminiszter a közlemény szövegének bemutatása kapcsán beszédet tartott, amelyben hangoztatta, hogy a balkáni antant a legnagyobb erellyel folytatja megkezdett tevékenységét és az október 30-iki ankarai értekezleten tanulmányozni fogja a négy ország még szorosabb együttműködésének a lehető-

segeit minden vonatkozásban. Maximos beszédére Károly király válaszolt, rámutatva arra, hogy a jelenlegi helyzet sokkal inkább, mint bármikor, megköveteli a két antant egyetértését. Örömet fejezte ki afölött, hogy Jugoszlávia gyásza alkalmat adott a két szövetségi csoport együttérzésének és így a békének a megcrósítására.

A közös kihallgatás után, amely fél 8 órakor ért véget, a külügyminiszterek fél 10-kor megjelentek a jugoszláv sajtóirodában, ahol mintegy 150 újságíró várakozott rájuk s átadták a két antant közös közleményét, amely eképpen szól:

A közös kommuniké szövege

„Tekintettel azokra a tragikus eseményekre, amelyek legutóbb Jugoszláviát és Franciaországot sújtották, a kisantant ügyvezető elnöke rendkívüli ülésére hívta össze az állandó tanácsot október 19-re, Belgrádba.”

A közlemény ezután a kisantant állandó tanácsának a részvételét fejezi ki a jugoszláv és francia nemzelenek az őket ért nagy veszteségért, majd így folytatódik:

„Az általános politikai helyzet megvizsgálásával párhuzamosan a tanács foglalkozott azokkal a körülményekkel, amelyek között a marseillei merénylet megtörtént. Arra a következtetésre jutott, hogy olyan büntetést van szó, amely — minthogy azt a határokon

tul működő erők befolyása alatt követik el — a külpolitika hatáskörébe tartozik. Valóban az atóbbi időben nagyszámú olyan terrorcselekményt történt, amelyeknek az volt a céljuk, hogy bizonyos országokat kivonják nemzetközi helyzetükből érintsenek és hogy azokat az államokat, amelyek legújabbán megvalósították nemzeti egységüket, megfosszák legkipróbáltabb szolgálataitól. Ez a nemzetközi anarchia ma egy nagy, mindenki által szeretett és tisztelt király halálában érte el tetőfokát. „Ilyképpen, ilyen helyzettel szemben a kisantant állandó tanácsa szükségesnek tartja, hogy az összes államok kivétel nélkül működjenek együtt békés szellemben, higgadtan és tárgyilagosan

Fogaidat csak NIVEA-fogpasztával tisztítsd.

Nivea-fogpasztával lehet a gyermeket legjobban leszoktatni a fogtisztítástól való irtózáttól, mert csodásan kellemes az íze. Az egészséges tejfogak a tartós, jó harapás alapjai és ezért ezeknek Nivea-fogpasztával való ápolása minden gyermekre különös fontossággal bír.

Beiersdorf & Co. S.A.R., Braşov, Strada Iuliu Maniu 39

Nagy tubus ára

súggal a jelenlegi felelősségek megállapítása érdekében Kéri továbbá, tésenek meg azok az intézkedések, amelyek megátolják a jövőre nézve ilyen cselekedetek megismétlődését. Mert, ha a közeljövőben nem történének nemzetközi intézkedések és ha ezeket nem alkalmazzák azzal a teljes odaadással és jóakarattal, amelyet megkövetelnek, úgy az állandó tanács azt tartja, hogy szükségszerűen a legsúlyosabb összetűzésekre kerülne a sor.

„De bármi történjék is, a kisanant államai nem engedik eltéríteni magukat jelenlegi politikájuktól terrorcselekmények által. A mély gyász, amely őket sújtja, sokkal inkább, mint bármikor szorosra fűzi azokat a kapcsolatok, amelyek a kisanant államait egyesítik. Kormányaik ünnepélyesen teljes szolidaritást vállaltak Jugoszláviával és kötelezik magukat arra, hogy fokozott szigorúsággal fogják megrehajtani az őket összekötő szerződésbeli kötelezettségeket s fáradhatatlan erővel folytatják eddigi politikájukat. Egyébként az állandó tanács el van szánva arra, hogy megtegye a kisanant érdekeivel összeegyeztethető valamennyi erőfeszítést, hogy az együttműködésnek és a közeledésnek az a politikája, amelyet Sándor király és Barthou külügyminiszter annyi buzgalommal és önfeláldozással üztek, megvalósuljon. Sándor király a jugoszláv egység megvalósítója és jelképe volt s egyben a kisanant nagy kezdeményezőinek egyike, amint hogy Barthou Louis

országaink számára örökké megmarad határaink érinthetetlenége legékezőbb példemzőjének. A kisanant három kormánya kegyelettel hű marad ehhez a nagy örökséghez.

„A kisanant állandó tanácsa megjelent a belgrádi királyi palotában. Károly király Öfelsége és Pál régensherceg Öfelsége előtt, hogy részletesen beszámoljon munkálatairól. Károly ki-

rály és a régensherceg a jugoszláv régens tanács nevében jóváhagyták a hozott határozatokat.”

SOHASEM JART MAGYARORSZÁGON A MARSEILLEI GYILKOS

A Magyar Távirati Iroda illetékes helyről kapott felhatalmazás alapján közli, hogy a magyar hatóságok lefolytatták a nyomozást annak megállapítására, hogy a marseillei királygyilkos Vlada Georgieff alias Kalemán tartózkodott-e valaha Magyarországon. A legnagyobb körültekintéssel és alaposzággal lefolytatott nyomozásnak sem sikerült megállapítani, hogy Georgieff valaha is megfordult volna Magyarországon.

Grázi jelentés szerint jugoszláv területen Cilliben, letartóztatták a Turinban elfogott Kvaternik Egon anyját és nővérét. Kvaternik nővére egy berlini gyáros felesége s a Turinban elfogott fiatalember nemrégiben lakott is nála.

SÁNDOR KIRÁLY GÖLYÓÁLLÓ MELLÉNYE

A világhírű angol riporter, Ward Price feltűnést keltő tudósításban számolt be Belgrádból a marseillei merénylet eddigi ismeretlen néhány részletéről. Ezek szerint Sándor király szófiai látogatása alkalmával gölyóálló mellényt viselt. Ugyanezt Marseilleben azért nem öltötte magára, mert tengerészti egyenruhájára alól, amelynek kabátja tudvalevőleg mélyen kivágott, kilátszott volna. Egyébként is Sándor király teljes biztonságban érezte magát, mert a francia rendőrség nemcsak a felkínált jugoszláviai detektíveket, hanem az angol Scotland Yard felajánlott tíz legkiválóbb titkosrendőrt is visszatartotta. Az angol rendőrség György angol herceg közbelépésére ajánlotta fel embereit. Sándor király ugyanis a nyáron Bledben említést tett a hercegnek arról, hogy merényleteket készítenek elő ellene.

Kiadja-e Olaszország Pavelicséket?

Egyes párisi lapok abból a körülményből, hogy az olasz hatóságok nem engedték meg a Turinba utazott francia rendőrtisztviselőknek Pavelics Ante dr. és Kvaternik Egon kihallgatását, arra következtetnek, hogy Olaszország nem akarja kiadni a két horvát függetlenségi vezető. Az olasz hatóságok arra hivatkoztak, hogy az ilyen esetekben szükséges nemzetközi formalitásokat a franciák még nem intézték el. Az olasz rendőrség egyelőre csak annyit közölt a francia rendőrtisztviselőkkel, hogy a két letartóztatott horvát személyleírása pontosan megfelel a Pavelicsével és Kvaternikével.

A német rendőrség megállapította, hogy a Turinban letartóztatott Pavelics hosszabb ideig tartózkodott Berlinben, a honnan három héttel ezelőtt távozott. Pavelics származéka, Kvaternik, aki mint említettük, nővérénél lakott a német fővárosban, csak egy héttel a marseillei merénylet előtt hagyta el Németországot.

Egyes hírek szerint a horvát összeesküvők pénzbeli támogatásában részt vett Danilo volt montenegrói trónörökös felesége Jutta hercegnő is, aki a Mecklenburg-Strelitzi uralkodóház leszármazottja.

A franciaországi Saint-Julien állomás Reverchon nevű hivatalnok bejelentette a rendőrségnek, hogy október negyedikén a párisi expresszel erre az állomásra érkezett egy franciául rosszul beszélő egyén akiben, a fényképek után, utólag Pavelicsre ismert. Pavelics az iránt érdeklődött tőle, hogyan jutott a legrövidebb úton Genfbe. Ez a vallomás is megerősíti tehát azt a feltevést, hogy Pavelics szeptember 30-án megfordult Marseilleben.

ELHATÁROZOTT DOLOG AZ UZUNOVICS-KORMÁNY TÁVOZÁSA

Amint jelentettük, a jugoszláv parlament pénteken délután rendkívüli ülés-

szakra gyűlt össze, amiből arra következtettek, hogy kormányváltásra kerül sor. Uzunovics miniszterelnök tényleg be is jelentette, hogy a szkupstina és szenátus elnökségének megválasztása után

formálisan is benyújtja lemondását.

A képviselőház szombaton délelőtt meg is tartotta elnökválasztó ülését s ezen alkalommal újra Kumanudi volt külügyminisztert választották meg elnöknek.

GÖRING BUDAPESTEN

A Belgrádból Berlinbe visszatérő Göring porosz miniszterelnök szombaton délen fél 12 órakor repülőgépen Budapestre érkezett, ahol kitüntető fogadtatásban részesítették. Göring megérkezésekor egy zenekar a Horst-Wessel-dalt, a nemzetiszocialisták indulóját játszotta, amelyet hangszórókon továbbítottak. A repülőtéren sok volt a horogkeresztes lo-
bogó is.

A brassói törvényszék súlyosan elítélte a sikkasztó zernesti adólistviselőket

Brassó, október 21

A brassói törvényszék most ítélkezett a zernesti sikkasztó pénzügyi tisztviselők ügyében. A tárgyaláson Paolini Márton és Balázs Károly zernesti pénzügyi tisztviselők szerepeltek, mint fővádlottak. A tisztviselők visszaélését a márciusi felülvizsgálás alkalmával Löschner Frigyes adóellenőr fedezte fel, aki az esetet felettesének azonnal jelentette.

Löschner a visszaélésekre úgy lett figyelmes, hogy Paolininél 60 ezer lej kor. A többlet eredetének megállapításakor. A többlet eredetének megállapítására az adóellenőr átvizsgálta a nyugtákat és észrevette, hogy az egyik nyugtát ceruzával átjavították. A nyugta a zernesti papírgyár egyik adótételéről szólt.

Az eredeti nyugta és a másolat összehasonlításánál kiderült, hogy a különbözet éppen az a 60 ezer lej, amely a pénztárban volt. Az ügyész szerint Paolini a 60 ezer lejt csak a vizsgálat befejezéséig akarta a pénztárban hagyni, hogy ezután eltulajdonítsa.

Paolini leleplezése után Crisan adminisztrátor alaposabb vizsgálatot végzett és Balázs tisztviselőnél is 10 ezer lej hiányt fedezett fel.

A vizsgálat kiderítette, hogy a 10 ezer lej eltűntetése Paolini és Balázs közös műve.

A törvényszék Paolinit okiratihamisítás és sikkasztás miatt 1 és fél évre, Balázst pedig 6 hónapra ítélte. Dimitrie és Seceleanu másodrendű vádlottakat felmentette a törvényszék.

Kinos botrány előzte meg a kolozsvári kommunista-per ítéletkihirdetését

A hallgatóság egyes közbekiabáló tagjait az elnök rendelkezésére learióztatták

Kolozsvár, október 21.

A kolozsvári katonai törvényszék szombaton este hirdetett ítéletet annak a 19 kommunistának az ügyében, akik, a vádirat szerint, ez év márciusában a 83 gyalogezred katonai börtönében fellázadtak. A tárgyalást még a pénteki nap folyamán kezdték meg. Az ügyész a kommunista bebörtönzöttekre, tervszerűen előkészített fegyverlázadás miatt a legszigorúbb büntetést kérte. A tárgyalásra felvonult öt védő, névszerint dr. Huza, dr. Törökfalvi, dr. Maier, dr. Grozdea, egyöntetűen azt hangoztatták, hogy a vádlottak nem lázadtak fel, semmilyen

— Epe- és májbetegségekkel, elsősorban epehólyagkattarás, epekőképződés és sárgaság esetében a mindig enyhe hatású természetes „Ferenc József” keserűviz a hasi szervek funkcióit élénkebb tevékenységre serkenti.

cselekvő ellenállást, vagy támadást nem tanúsítottak, csupán passzív ellenállással igyekeztek törvénybiztosította jogaikat kikövetelni. A védők védenek felmentését kérték.

Az utolsó szó jogán a vádlottak szólaltak fel és élesen tiltakoztak az ellen, hogy őket közösséges bűnösökként kezeljék. Perl Sándor tiltakozott az elen, mintha ő vagy társai tetteleg szembe fordultak volna a börtön személyzetével, hiszen bebizonyosodott, hogy senki sem sérült meg. Majd az elnök felé fordulva, éles hangon a következő kérdést tette fel: „Vagy talán ahhoz sincs jogunk, hogy passzív ellenállást fejtünk ki?” A kérdés feltevése után a tárgyalóterem közönsége sorában mozgolódás támadt és több nő bekiáltott a tárgyalásba:

— Van joguk passzív ellenállással védekezni. A közbekiáltásokra az elnök ezredes felug-

rott helyéről és magából kikelve

elrendelte a közbekiáltók letartóztatását, mire fegyveres esendörök vonultak be a terembe és több nőt letartóztattak.

Az elnök szünetet rendelt el, majd visszavonult a bíróság tagjaival ítélethozatalra. Mig a bíróság az ítéletet tárgyalta, addig újabb letartóztatásokat eszközölt a teremben egy szolgálattevő kapitány. A letartóztatottak között több kommunista nő is szerepel. A vizsgálat a tár-

10 millió lejt igényel Ciومتtiné a belügyminisztériumtól férje haláláért

Bukarest, október 21.

A bukaresti esküdtszék szombaton délután megkezdte Sterie Ciومتti vasgárdista-pénztáros gyilkosai büntügyének a tárgyalását. A perben vádlottként a bukaresti rendőrség Ponova, Negrescu és Mateescu rendőrtisztjei, valamint Petrunel temetőőr szerepelnek. Az ítéletet óriási érdeklődés előzi meg. A hatóságok óvintézkedéseket foganatosítanak.

Az esküdtek elnökének Gheorghiu egyetemi tanárt, a bukaresti egyetem rektorát választják meg. Az özevgy képviseletében Junian volt miniszter, a radikális parasztpárt elnöke jelent meg, aki egyike a főváros legkiválóbb ügyvédeknek. A vádlottakat Istrate Micescu és Radu Budisteanu ügyvédek védik. Az esküdtszék megalakulása után Budisteanu kifogást jelent be azon a címen, hogy

az esküdtek között olyanok is vannak, akik nincsenek keresztény hiten s így az esküt nem tették le a törvény előírásának megfelelően.

Az ügyész visszautasítja az ügyvéd kifogását. Megállapítja, hogy csak 120 évvel ezelőtt Jasiban fordult elő hasonló eset. A bíróság magáévá teszi az ügyész álláspontját.

Junian bejelenti Ciومتtiné igényét. Eszerint az özevgy

10 millió lejt kártérítést követel a belügyminisztériumtól férje haláláért.

Ciومتti jelenlevő édesapja egy lejben állapítja meg kártérítési igényét. A teremben tartózkodó Zelea Codreanu, a feloszlott Vasgárda főnöke,

25 ezer lejt követel a belügyminisztériumtól, azon a címen, hogy — állítása szerint —

gyálás megzavarói ellen megindult.

A katonai törvényszék az incidens után súlyos ítéleteket hozott. Perl Sámuel, Mihail Károly, Stern László, Bagosi Ferencet, Brill Józsefet és Rákóci Ferencet két-két évi börtönre, Kertész Antalt, Lusztig Izraelt egy-egy évi börtönre, Széll Miklóst, Ciffer Pált, Bonca Istvánt és Fejős Istvánt három-három hónapra ítélte a hadbíró.

A többi vádlottak ügyét később tárgyalja a bíróság.

Kiepitik a temesvári villamos vonalat

Temesvár, október 21

A városi tanács elhatározta, hogy a villamos összeköttetést kiepitik az eddig elhanyagolt Snap-telep és az erzsébetvárosi szállótelepek felé is. A munkálatok rövidesen megkezdődnek.

Argetoianu vasárnap Lugoson beszél

Bukarest, október 21

Argetoianu volt belügyminiszter vasárnapra gyűlést hívott össze Lugoson. A gyűlésen megjelenik maga a pártvezér is Radian volt alminiszter társaságában. Tekintettel arra, hogy Argetoianu egy idő óta ismét rapirendtűzte az adósságrendezés problémáját, a kormány utasította a lugosi hatóságokat, hogy a gyűlést azonnal oszlassák fel, ha a szónokok támadni fogják a konverziós törvényt.

Ismét napirenden a helyi önkormányzat kérdése

Minisztertanács elé került a közigazgatási reformtervezet

Megyecsoportokat létesítenek, melyeknek élére közigazgatási főnököket neveznek ki

Nem szűnik meg a kontingentálás: csak a kivitel 70 százalékaig lehet árukat behozni

Bukarest, október 21

Szombaton délből minisztertanács volt, amelyen Inculetz belügyminiszter előterjesztette az új közigazgatási reformtervezet alapvonalait. A reformnak, melyet a helyi önkormányzat kiszélesítése jegyében készítenek el, az a lényege, hogy mentesíti a központi kormányzatot azoknak az ügyeknek az elintézésétől, amik kimondottan a vidéki hatóságok hatáskörébe tartoznak.

A tervezet a jelenlegi közigazgatási törvénynek csak azokat a szakaszait módosítja, melyek az alkalmazás során az államra nézve károsaknak vagy feleslegeseknek bizonyultak.

A községek és a megyék költségvetését széleskörű önkormányzat jegyében készítenek el. Az államnak csupán ellenőrzési joga maradna meg, melyet ugyancsak a helyi kezdeményezéseket.

A javaslat felhatalmazná a vármegyék és községek vezetését arra, hogy azt a pótdó-kivetést, amelyet eddig a pénzügyminiszterium vételezett be, saját maguk hajthassák be és használják fel.

Beavatott helyről szerzett értesülésünk szerint a kormány elvetette a megyék új beosztásának a tervét. A belügyminiszter arra a meggyőződésre jutott, hogy jelenlegi közigazgatási tagoltság teljesen megfelel a hagyományoknak és a lakosság gazdasági és más érdekeinek. Hasonlóképpen feladták azt a tervet is, hogy a megyék élére két, egy politikai és egy adminisztratív prefektust állítsanak.

Ezzel szemben a javaslat érdekes intézkedéseket tartalmaz az úgynevezett közigazgatási góccok létesítésére.

Ugy tervezik, hogy több megyéből megyecsoportokat alkotnak, melyeknek élén közigazgatási főnökök állnának.

Ezzel a Maniu-féle közigazgatási tartományokat kellenék életre azzal a különbséggel, hogy a csoportok a megyék szabad elhatározása folytán alakulnának ki és egyik tartomány megyéi egyesülhetnének más tartomány megyéivel.

A javaslat intézkedni fog a közigazgatási igazságszolgáltatás átszervezéséről is.

KIKÉRIK A PÁRTOK VÉLEMÉNYÉT

Jelenleg egy szűk körű bizottság dolgozik a reformtervezeten Dimitriu volt közlekedési miniszter elnöke alatt. Alelnökei Juca belügyi államtitkár és Sergiu Dimitriu belügyi államtitkár. Mint

szakértők a bizottság tagjai között szerepelnek Rarinescu és Negulescu egyetemi tanárok is.

A kormánynak az a terve, hogy a javaslat végleges megszövegezése után közös értekezletre hívja össze a pártokat és hozzájárulásukat az ellenzék megbízottjaival egészítsék ki a bizottságot, hogy figyelembe vehessék az esetleges kívánságokat és a tervezetet eszerint módosítsák.

Tatarescu ugyanis kifejezésre juttatta óhaját, hogy az új közigazgatási törvény végleges jelleggel birjon és az ellenzéki pártok nyújtsanak biztosítékot annak tiszteletbentartására. A miniszterelnök

nyugalmat és állandóságot akar teremteni a közigazgatásban és ehhez reméli, hogy meg tudja szerezni a pártok támogatását is.

A BANCA NATIONALA HATÁSKÖRÉBEN MARAD A DEVIZAKERESKEDELEM

A reformtörvény kérdésének letárgyalása után Manolescu Strunga kereskedelmi és ipari miniszter terjesztette minisztertanács elé a behozatali és kiviteli rendszabályokat módosító tervezetét.

Manolescu tervezete nem szünteti meg a kontingentálási rendszert, hanem azt az új intézkedést tartalmazza, hogy csak a kivitel 70 százalékaig megfelelő

összeg erejéig lehessen külföldről árukat behozni.

Az exportőrök a kivitt árumennyiségekről bizonylatot kapnak, melyeket egy ellenőrző irodának nyújtanak be. Ez az ellenőrző iroda engedélyezi aztán a kivitel 70 százaléka erejéig a behozatalt. A tervezet árucsoportokat különböztet meg. A petroleum és gabona, mely a kivitel 80 százalékát teszi ki, külön csoportot fog képezni, aztán a tojás, gyümölcs, szárnyas, ásványi anyagok alkotják a második csoportot. Az utóbbihoz tartozó exportőrök a kapott bizonylatokkal szabadon kereskedhetnek, ezeket nem kötelezik arra, hogy bizonylataikat benyújtsák az ellenőrző irodához.

A devizakereskedelem a Nemzeti Bank kizárólagos hatáskörében marad meg. A minisztertanács utasította Manolescu Strungát, hogy a tervezetet királyi rendelet formájában készítse el, hogy aláírásra az uralkodó elé terjeszthesse a kormány.

Mint érdekes mellékkörülményt, érdemesnek tartjuk megemlíteni, hogy a kormány gazdasági bizottságának legutolsó ülésén, a fővárosi lapok értesülése szerint, igen élénk szövegtárgyalás támadt a pénzügyminiszter és Manolescu között. — A miniszterelnök állítólag azért halasztotta el a pöntekre összehívott ülést, mert nem akart alkalmat adni újabb, a kormány egységének nem használó jelenetekre. A Lupta azt írja, hogy miután a kormány nem fogadta el Manolescunak a kontingentálás megszüntetéséről szóló legelső javaslatát, a pénzügyminiszterrel való szövegtárgyalás után az ipar és kereskedelmi miniszternek le kellett vonnia a következtetéseket, azzal, hogy tárcáját a miniszterelnök rendelkezésére bocsátja.

Manolescu Strunga nyilatkozott az új behozatali rendszerről

Bukarest, október 21.

Manolescu Strunga ipar- és kereskedelmi miniszter ma délután magához kérte az újságírókat és nyilatkozott az új behozatali és kiviteli rendszerről. Kijelentette, hogy a régi rendszer megváltoztatását az a körülmény tette szükségessé, hogy nem volt meg a kellő összhang a behozatal és kivitel között. Az új törvény, mely a behozatalra nézve december 1-én, a kivitelre pedig november 15-én lép életbe, ezt a hibát akarja kiküszöbölni.

Addig, amíg az új rendszer érvénybe lép, az 1933-iki behozatal utolsó évnegyede 50 százalékaig megfelelő árumennyiségben állapították meg a behozatali kontingenst.

Eltemették Poincarét

Páris, október 21.

Lebrun köztársasági elnök, Pétain tábornagy hadügyminiszter, Paul-Boncour és a francia parlamenti küldöttség szombaton délelőtt viszárszerkeztek a belgrádi temetésről. Velük együtt érkezett a francia fővárosba Karagyorgyevics Arzen herceg és Miklós román herceg, hogy uralkodóikat a hétfőn hajnalban elhunyt Poincaré volt köztársasági elnök temetésén képviseljék.

Poincaré temetése délután 2 órakor kezdődött. A Pantheon környékét már több órával előbb hatalmas tömeg lepte el. Az utcai lámpák fekete fátyolba borítva égtek.

A szakadó eső ellenére tízezres tömeg volt jelen.

A koporsót kihozták a téren felállított nyílt ravatalra s Doumergue miniszterelnök messzehangzó, de mégis megindult hangon mondta el gyászbeszédét.

Ezután a helyőrség csapatai elvonultak a ravatal előtt, majd a koporsót ágyutalpra helyezték és hatalmas menetben átvitték a Notre-Dame székesegyházba, ahol nagyszabású gyászszertartás volt, amelynek végetértével a résztvevők végbucst vettek a nagy halottól, akit vasárnap temetnek el véglegesen a lotharingiai Nubecourt nevű szülőfalujában.

A leprások tiltakozó felvonulásra készülnek Bukarestben

Bukarest, október 21

Tulceából érkező jelentések szerint a Tichilesti lepratábor lakói újra elégedetlenkednek a leprás tábor tarthatatlan helyzete miatt. Emlékeztet, hogy a betegek intervenciójára Costinescu egészségügyi miniszter személyesen meglátogatta a lepratábor és a betegeknek megígérte panaszait orvoslását. A panaszok orvoslására azonban azóta sem történt semmi és a viszonyok a lepratábor-

bán nem változtak. A leprások a hideg időszak és a tél közeledtével elégedetlenek a várakozást és azzal fenyegetnek, hogy amennyiben a miniszter ígéreteinek beváltására a lepratáborban belül nem kerül sor, a lepratábor tagjai tiltakozó menetben bevonulnak Galacba, hogy onnan Bukarest felé vegyék útjukat.

A leprások fenyegetése Galac lakossága körében nagy nyugtalanságot keltett.

Aradon a sziguranca letartóztatott három gyanus idegent

Nem mondják, mit akartak és nem lehet megállapítani, hogy kicsodák

Arad, október 21.

Tudósítónk jelentése szerint szombatra virradó éjszaka az aradi sziguranca körültekintő razziaát tartott, amelynek során őrizetbe vettek három feltűnően gyanus idegen állampolgárságú egyént.

Az őrizetbe vett emberek közül az első nagy-német. A neve Willy Schauer és festőművésznak vallja magát. Eddig csak annyit sikerült megállapítani, hogy Pozsonyból érkezett Aradra, de hogy miként, helyesebben milyen iratok alapján, arra nézve nem akar felvilágosítást adni.

A második letartóztatottól még ennyit sem sikerült megállapítani. Mindössze annyi kétségtelen, hogy jugoszláviai illetőségű. A harmadiknak a nemzetiségét állapították csak meg eddig. Bolgár, de igazoló irat csakugy nincs nála, mint jugoszláviai társának.

A sziguranca lázasan nyomoz, de éppen a nyomozás érdekében nem ad ki semmiféle hivatalos tájékoztatást. Kiszivárgott hírek szerint elsősorban azt szeretnék megállapítani, hogy vajon a három letartóztatott között volt-e valami összeköttetés, vagy pedig egymástól teljesen függetlenül érkeztek Aradra.

Sassu miniszter pontos fizetésre szólítja fel a konverziós adósokat

Bukarest, október 21

Sassu földművelésügyi miniszter felhívást bocsát ki, amelyben közli az ország földműves népével, hogy a kormány véglegesnek tekinti a konverziós törvényt. A miniszter a parasztság figyelmébe ajánlja tehát, hogy az esedékes konverziós részletet mindenki pontosan törleszsze és senki ne remélje, hogy a jelenlegi helyzetben bármelyik kormány is változtatni fog.

Lemondott az Uzunovics-kabinet

Helyébe széles koncentrációs kormányt várnak Jugoszláviában

Belgrád, október 21

Az Uzunovics-kormány szombaton délelőtt 11 órakor formálisan is benyújtotta lemondását. Politikai körök véleménye szerint a régenstanács új kormányt alakít szélesebb nemzeti koncentrációs alapon s ez kiterjed az ellenzéknek arra a részére is, amely a király halála alkalmával tanujelét adta hűségének. Ha ez nem sikerülne, úgy hivatalnok-kormány következne.

Ellenőrizhetetlen hírek szerint a koncentrációs kormány megalakítására Jetics külügyminiszter kap megbízást, míg a hivatalnok-kormányt Zsifkovics tábornok lenne a feje.

Bródy Sándor halálának 10 éves évfordulóját ünnepelte a kolozsvári magyar színház

Kolozsvár, október 21

A kolozsvári magyar színház rendkívül meleg hangulatú emlékezőadásban üjtotta fel Bródy Sándor Dada című darabját amellyel a naturalista dráma a magyar színpadra bevonult. A színház és közönsége Bródy Sándor halálának tízéves évfordulója alkalmából róta le kegyeletét a modern magyar drámaírás legjelentősebb alakja előtt. Az előadásban, mely rendkívüli sikert aratott, különösen Gordon Julia és Berengh Béla tűntek ki.

1/2 9 órakor

pontosan

(és nem 9 órakor, mint előzőleg hirdettük)

kezdődik

SZIGETI

HEGEDÚHANGVERSENYE,

hétfőn este a REDOUT-ban

Jegyek korlátozott számban még kaphatók a jegypénztárnál és a Brassó Lapok Könyvosztályában.

A VALUTA-BRANCSBAN HAMAR FELEJTENÉK

HÁROM SZALMASZÁL ÉS HATMILLIÓ

Egy különös bírósági tárgyalás, ahol a panaszosok legalább úgy félnek, mint a vádlott

Szatmár, október 21.

Mint a B. L. tegnapi számában jelentettük, a szatmári törvényszék Spireanu —Dascalu büntető-tanácsa meghozta ítéletét Freund Márkusnak, a híres érmihályfalvai fezőrnek nagy port felvert bűnügyében.

Az ítélet mindössze három rendbeli sikasztás büntetésben találta bűnösnek Freund Márkust és mindössze hét hónapi fegyházra ítélte.

Amikor Freund egy esztendővel ezelőtt megszökött, az egész ország sajtóját bejárta az a hír, hogy az érmihályfalvai valutás

hatmillió lej vitt magával és Szatmár-, Bihar- és Szilágymegyei kereskedői és valutásai siratják a pénzüket

Mint előrelátható volt, a károsultak nagyrésze nem mert jelentkezni. Nem mert pedig jelentkezni azért, mert Freund Márkus köztudomásszerűleg fekete valuta-ügyletekkel foglalkozott, erre kapta megbízóitól a milliárdokat és a károsultak nagyrésze okosabbnak tartotta, hogy ha hallgat és nem vállalja azt a kockázatot, hogy a tárgyaláson esetleg Freund beszélni kezd és elmondja, hogy tulajdonképpen miért is adták neki a pénzeket.

A tegnapi tartott főtárgyaláson már összesen csak félmillió lej elikkasztását keresték a fiatal szélhámoson. Nyolc-rendbeli csalás és kétféle sikasztás volt a vád Freund ellen. Tíz károsult volt mindössze, akik jelentkezni mertek. A bíróság azonban ezeknél is úgy találta, hogy a legtöbbjük csak kölcsön adta a pénzt Freundnak és így a vádlott ezért büntető uton felelősségre nem vonható.

A vád és a védelem a tárgyalás folyamán igen nagy harcot vívott egymással. Calea Miklós dr. ügyész volt a vád képviselője, míg a védői asztalnál Borgida József dr. ült. A védő gyakran csapott át támadásba. Minden károsultól megkérdezte, hogy

mennyi kamatot szedett a kölcsönadott pénzek után.

A válasz minden esetben tagadó volt. Mindegyik azt állította, hogy nem szedett kamatot. A védő tovább firtatta, hogy mégis, miképpen történhetett meg, hogy minden írás nélkül, súlyos tíz- és százazreket adtak kölcsön a vádlottnak. Egy egyszerű érmihályfalvai zsidóasszony, özvegy Rosenthal Mihályné, aki minden vagyonát: hater ezer lejt bízta rá szökése előtt egy nappal Freundra, a legtalálhatóbban felelt meg:

— Freundnak ne adtunk volna? — mondta csodálkozva —, hiszen ő volt az egész Érmellékben a legügyesebb és leggazdagabb üzletember.

A védő azonban tovább támadott és hangoztatta a bíróság előtt, hogy ezek az emberek, akik most a károsultak mártiri köntösében szerepelnek a bíróság előtt,

ötven-hatvan százalékos kamatot szedtek Freund Márkustól és elsősorban őket kellene a vádlottak padjára ültetni.

Freund Márkus a nagy dolgokat megszokta a tárgyaláson. A nagyváradi, nagybányai károsultak egész egyszerűen nem jelentkeztek, az érmihályfalvaiak nagyrészt pedig kiderült, hogy csak kölcsön adták a pénzt. Ők maguk is így vallottak. Ellenben

a nagystílű fezőr három szalmaszálon bukott el.

Grünfeld Béla terménykereskedő Nagy váradon találkozott Freunddal. A terménykereskedőnek negyvenezer lejt kellett volna egy ügyfelétől felvenni, aki azonban a pénzt csupa apróban akarta kifizetni. A kereskedő inkább nem vette fel a pénzt. Freund ezt megtudta és ajánlkozott, hogy ő majd felveszi a pénzt, hazaviszi Érmihályfalvára és ott hon majd ezres bankjegyekben fizeti ki. Grünfeld ebbe bele is ment. Freund felvette a negyvenezer lejt és másnap megszökött.

Ez volt az egyik „szalmaszál”, amelyen Freund elbukott.

A másik szintén negyvenezer lejes tétel, tehát Freund üzleteihez viszonyítva

„bagatell”. Ezt a negyvenezer lejt Simon Salamon bórkereskedőtől vette fel Freund azzal, hogy egy brassói és egy temesvári cégnek befizeti azt. A pénzt nem fizette be, mert időközben megszökött.

A harmadik szalmaszál egy ezüst evő-készlet volt, amelyet szökése előtti napon átvett Rosenthal József érmihályfalvai kereskedőtől azzal, hogy megmutatja ott hon a feleségének és ha az asszonynak is tetszik, akkor megveszi tizenötezer lejtért. Közben megszökött és Rosenthal csak később tudta meg, hogy az ezüstkészletet, elvételére előtt eladta Simon Salamonnak.

Ez a három „csekélység” okozta vesztét Freund Márkusnak. Ezek nélkül talán felmentéssel uszta volna meg az egész ügyet. A „hitelezőivel” kiegyezett volna úgy ahogy tudott, hiszen a legtöbbje még ma is bízik Freund legendás sikerében. Példa rá Klein Sámuel, akinek

huszonhatezer lejtét vitte el Freund, de a bíróság előtt kijelentette, hogy nem kéri megbüntetését és nem tart igényt kártérítésre sem, mert ha Freund kiszabadul, majd visszafizeti neki ezt az összeget.

Freund, egyelőre, ideiglenesen kiszabadult. A fellebbezés eldőlte.

A három szalmaszállért hét hónapot kapott. A felét már kitöltötte. A hatmillió ügy így zsugorodik le egyszerű községre, kis bűnügyre.

Freund Márkus mindezt megígérte, hogy vissza fizet mindent.

Lehet, hogy két hónap múlva már újra milliók lesznek a kezén.

Hiszen ezen a vidéken és a valuta-brancsban különösen, nagyon hamar felejtene. A hét hónap csak egy kis szépség, amelyet egyetlen jól sikerült valutaüzlettel ki lehet küszöbölni.

Freund Márkusról még hailani fogunk. (B. L.)

Magyar gépgyár szállít sin-autókat Argentínának

A Szovjet is ajánlatokat kéri a magyar gépgyárakról

Budapest, október 21.

Az argentinai államvasutak a Ganz és Társa gépgyártól 25 Dieselmotoros sinautót rendeltek 140 ezer font sterling értékben. A szállításra összesen 22 pályázó volt s ezek között a Ganz volt a legolcsóbb. Erre, hogy a világhírű Armstrong-Wickers gépgyár is lemaradt a magyar cég mögött a pályázatban, amely nemzetközi jellegű volt.

A szovjetkormány a napokban közölte a magyar gazdasági érdekeltségekkel, hogy eb-

ben az évben még nem tud vásárolni, de 1935-re figyelembe veszi a magyar piacot is. Addig is számba veszik, mit tud Magyarország a Szovjetszövetség részére szállítani. Ezzel kapcsolatban Budapestre érkezett Purjovics szovjetmegbízott, hogy az orosz-magyar gazdasági lehetőségeket tanulmányozza. Felhívta a magyar gépgyárakat, tegyenek ajánlatot különféle gépek és gyárberendezések szállítására.

NEMES FERENC RIPTORTJA:

Hadtudósítás a kolozsvári szikviz-frontról...

Egylejes dömping-árakkal bombázzák a kívülállók a hét szikviz-gyárból tömörült „Mercur” részvénytársaságot! — Uveg-razziák változatos csattanókkal... — Szódagyár, amelyből nacionalizmus bugyog!

Kolozsvár, október 21.

A helybeli szikviz-frontról éppen olyan pezsgő mozgolódás észlelhető, mint az egyes szódagyárak által forgalombahozott üvegek belsejében...

Ez a mozgolódás, amelynek egyes fázisai már a nyílt harc jellegét öltötték fel, babonás alapon talán azzal lenne leginkább magyarázható, hogy a kolozsvári szódavizgyárosok, számszerűen éppen tizenhárom vannak. Heten közülük „Mercur” néven már néhány hónappal ezelőtt részvénytársaságba tömörültek, a többi külön tölti napjait és üvegeit... A 13 kétségtelenül haljós szám, a vizsálykodásnak azonban inkább gazdasági háttere van. Ez a háttér különben az a hely, ahová sok kolozsvári szódavizgyárost szorított már a méltánytalan dömping-árakkal dolgozó versengés...

Am meséljük el sorjában az eseményeket, amelyek szénsavas hullámot vittek a kolozsvári szikvizgyárosok üzletmenetének eddigelé csendes és nyugalmas vizeibe...

AZ IGÉRET SZÉP SZÓ...

A „Mercur R. T.”, miután a nehéz gazdasági helyzet következtében és hivatalos jóváhagyással a fenti címen tömörült, háromtagú delegációt menesztett Vlad dr. városi főorvoshoz. A küldöttség a megalakulás bejelentése mellett a főorvos támogatását kérte az irányban, hogy a többi városok mintájára, hatósági ellenőrzéssel Kolozsvárt is minden szikvizgyár csak a saját jelzésű szódásüvegeit használhassa, ami minden egészségügyi követelményen túl, az esetleges reklám-ókkal kapcsolatosan is fontos szerepet játszik...

Vlad főorvos megértően hallgatta végig a küldöttséget és egyben kijelentette,

hogy megalakulásuk fölött is örömet érez mert a főorvosi hivatalnak is sokkal kellemesebb, ha nagyobb céggel kell „dolgoznia”. A küldöttség is örült, mert a főorvos ur a tovább ak során egy nyilatkozott, hogy a részvénytársaságon kívül álló szikvizgyárak későbbi bekapcsolódására minél hamarabb megkísérel...

Már-már úgy látszott, hogy minden jóra fordul... A kölcsönös örvendezést azonban, legalább is a részvénytársaságba tömörült szikvizgyárosok részéről, csakhamar ellenkező hangulat váltotta fel, mert a hatóságok minden jószándékukat vízben hagyták...

Nem szódavízben. Rendes, szénsavnélküli vízben. Kissé zavarosban...

KÉT ESET VAN...

A saját jelzésű szódásüvegek ellenőrzési műveleteiből, minden külön malícia helyett, csak két jellegzetes esetet ismertettünk:

Hossu dr., az egyik városi orvos, a főorvosi hivatal alkalmazásában levő „szanitarok”-nak egy szép napon rendeletet adott a szikvizgyárak aznap piacra bocsátott üvegeinek ellenőrzését illetően...

Az ellenőrök szeméit történetesen a részvénytársaságon kívül álló „Izvorul” szikvizgyár kocsijai ütötték meg. A vizsgálat éppen olyan gyors volt, mint amilyen meglepő az eredmény: a három kocsin mindössze 40 saját jelzésű szikviz üveget találtak, egész rakomány idegen között...

Az már csak a véletlen játéka, hogy az idegen üvegek valamikor éppen a „Mercur R. T.” tulajdonában voltak. Az „Izvorul” az ócskapiacra tette kezét az idegen cégjegyzést viselő üvegekre, amelyeket az egészségügyi törvény rendelkezéseinek oldalbarugasával, minden külön-

URAK
ELEGÁNCIÁJA
BROADWAY
URISZABÓSÁGA

Bukaresi, C. Victoriei 2

Nagy választék kitűnő ruha- és kabátszövetekben Jutányos árak. Magyar kiszolgálás.

sebb feszélyezés nélkül felhasznált saját céljaira.

Ne szaporítsuk a szót: az elkövetett üvegek a délután már ismét az „Izvorul”-ban töltöttek. Biztos izvorulból, akarom mondani: biztos forrásból állítom...

Nem történt csoda! Még jegyzőkönyv felvétel sem...

Csupán annyi, hogy Vlad főorvos ur, akit atyafisági kötelek fűznek az „Izvorul” tulajdonosához, tudomást szerzett az esetről...

„Gata”!...

Más: Vlad főorvos ur nemrégiben Szamosfalván járt, ahol a „Mercur R. T.” egyik vevőjénél személyesen üvegellenőrzést foganatosított. Miután néhány régről ott felejtett, idegen jelzésű szikvizüveget talált közöttük, kivételesen jegyzőkönyv készült, amit elküldött...

Ne legyenek derülők: nem a „Mercur R. T.”-nek kézbesítette ki, hanem egyenesen felterjesztette az egészségügyi inspektorátushoz, amely jobb ügyhöz méltó buzgalommal olyan „flott” munkát végzett, hogy a napokban már egy 5000 lejről szóló büntetési jegyzőkönyvet is küldött a részvénytársaságnak! Amely, persze, hasonló tempóban fellebbezett!

Ameunyhben szerénységgem a két eset közötti differenciát le tudná zongorázni nyugodtan becsukhatnám az ajtót Padewski előtt, azzal, hogy tehetségtelen kezdőket nem tanítok!

Igaza van Békeffynek: két eset van...

EGY LEJ EGY ÜVEG SZÓDAVIZ...

Azóta már rájöttek az érdekeltek, hogy a saját jelzéssel ellátott üvegek használata, hasonló körülmények mellett merőben lehetetlen, mi pedig nem kis káros idéző elő a szikviz-frontról... Azt se tudják, olykor, hol az üvegek feje...! Jól lehet, egy kis megértéssel az egész problémára pontot lehetne tenni!

Itt azonban, a részvénytársaságba tömörült szikvizgyárosok közül, nem is merik a megértést...

Nem képes a „Mercur R. T.” a szikvizet olyan méltányos áron árulni, hogy az a másik hat, ha kell, ráfizetés árán is, banival olcsóbban adná...

Mit mondjak egyebet: egy lej nálunk már egy üveg szódavíz!!

De minden árletöréstől függetlenül is lehet-e megértésre számítani például az „Izvorul”-nál, amely váltig azt hangoztatja, hogy nem nyugszik addig, amíg a szébségi kézben van akár egy szikvizgyár is Kolozsváron...

Ugyanez a vállalat, annak ellenére, hogy egy Kolozsvárhoz hasonló városban induló szikvizgyárnak, a törvény rendelkezéseinek értelmében, legalább 3000 szódásüveggel, 2000 „kracherli” üveggel, három helyiségben szabad csak üzemeltetnie megnditania, mondom, ugyanez a vállalat, egy szobában, ócskapiacra szerzett üvegekkel kezdte...

És így folytatja...

Ami pedig a végét illeti, meg vannak már a tervai. Hogy addig nem nyugszik stb...

Sok a szénsav, több mint kellene...

...

Ilyen rohamok tarkítják a kolozsvári szikvizgyárosok egzisztenciára menő küzdelmét.

Rádásul pedig mindre rájár a rud. Most van ugyanis folyamatban a szódásüvegek fejének kicsérelése. Eddig ólom volt, most aluminium lesz. Így kívánja a rendelet! Arra nézve, hogy milyen „bót” a szikvizgyárosoknak, csak néhány számot közlök:

Három régi „ólom-fejet”, amely 1 kilogramm összesen, ólomértékben 8—9 lejért lehet továbbítani...

Egy „aluminium-fej” 29 lejbe kerül! Szóval, nagyjában számítva, három régi fejtől kapnak egy újat. Nem csodálom, ha a szikvizgyárosok az ólomfejekkel együtt saját fejüket is elvesztenék...

No, de legalább a rendelkezések szemben, az üvegek között nincsen fejtelenség!...

A száguldó riporter

*

Nagyvárad, október 21.

Itt van a rendőrség. Nem tudnak mit kezdeni vele. Nincs vele holmi podgyász, ruhátár, semmi. Minden cókmozja egy fájdalmas tekintet, a szeme s ebben az időz vízum, egy meghajszolt, kerge-tett élet.

Lang Edgard újságíró.
Lang Edgard Berlinben volt újságíró. Volt háza, spórolt pénze, felesége, két gye-reke. Járt a redakciót. Este hazament, várta a család, várta a gond, az öröm, a fájdalom, a vigság. Lang Edgard élt.
Most itt van a rendőrség, kopottan, álmosan és fáradtan Váradon. Itt van, mert egy este azt mondták neki, hogy jó lesz sürgősen, igen sürgősen, tovább állni Berlinből, ha kedves az ő, meg a családja élete.

Berlin égett. Az utcán megzavart, té-bolyodott tömeg rohant és kiabált. Rendő-rautók szirénái borzolták az idegeket. Lang kollega vitte a feleségét, meg a gyerekeit az égő örült Berlinen át a ha-tár felé, mint egy meghajszolt vad a kölykeit, akikért remeg, akikért él s aki-kei meg akar menteni.

Lang Edgard azóta rohan. Négy orszá-got rohan már át. Franciaországból Belgrádba, innen Magyarországra. Most Romániába tették át.

Mindenütt találtak benne valamit. Mindenütt hibázott valamije. Nem voltak rendben az írásai. Sehol nem kellett. Se-merre nem nyughatott. Nem volt sehol egy nyugtató tekintet, egy marasztaló mozdulat. Nem volt számára hely, állás, vagy ut. Nem kellett ez a szomorú intel-ektuál, ez a meghajszolt vándor senki-nek se. És valóban minnek is kellett vol-ni? Lang kollegánál nincsen fegyver, az vagy kézigránt. Elfelejtette magát felszerelni modern s szükséges eszközök-kei. Érkezésekor így hát mindenki látta, nem használható, sajnálatos idegen, fur-csa középkori jószág. Csak tovább vele, gyorsan tovább, tovább. Európa ma nem-tír a használhatatlan idegent.

Lang kollega furcsa futásán nem lehet csodálkozni. A legtöbb megállni egy pillanatra az életénél s lerakva mellé sa-játmagukat, megállapítani, hogy Euró-pában évek óta kergetik az embereket, akik haszontalanok és más új utat ke-resnek.

Csak a távolság változik, a történet mindenkor sablonos s unalmas, ugyanaz. Mindegy, hogy Váradtól—Brassóig, Csik-szeredától—Bukarestig szállítják, tolon-csoltják, idézik és hurcolják a gondolkodás rögeszmés munkássát, avagy nagyobb a tér s az ut Berlinből Belgrádig.

Ma Európában elcsodódtunk valamé-lyest térben meg időben. Ma így jár az, aki gondolkodni mer. Régen ennyi szá-gúddal ünnepelt vezért kreált volna az antik világ. Ma más az ütem, a tem-po és részvállalás is. Megcserélődött min-den és átértéklődött is egyben. A gondo-latot gázra cserélték. A gondolat munkássát hallgatásra intik. A boldog csak az, aki nem zavar s nem kavar el-leselet a megszádlult európai orkánban.

Megállok egy pillanatra Lang Edgard modern, száguldó riportersége előtt. Tisz-telem Egon Erwin Kisch kényszerült utódját, kit nem kiadó, nem cikktéma, nem riportvágy kerget pattogó ostonal országokon által, hanem az idő kergeti, zavarja és ez utaztatja.

Tipikus riporter, modern riporter, szá-gúldó riporter Lang Edgard, akit a leg-nagyobb, legszedültebb, legérdekesebb, legborzalmasabb szélvész utaztat: a meg-tébolnyult európai zivatar.

Aki riporterből a legszörnyűbb riport-temává rongyosodott.

Gábor István.

Chamottegyár keres

önálló, chamottegyári szakmában kellő ta-pasztalattal rendelkező

vegyésszmérnököt,

aki úgy az anyaganalízis mint nyersáru-gyártás és étes terén kellő gyakorlattal bír. Alánlatokat eddigi működés megjelölésével „Szakértő” jellegre Rudolf Mosse hirdetőbe, Cluj kéri.

A gyimesvölgyi községek „lázáda” a hivatalos vizsgálat megvilágításában

Mi történt Gyimesbükkön és Gyimesközéplekon?

Csikszereda, október 21.

A gyimesvölgyi tömeges adóbehajtás elleni tüntetéssel kapcsolatosan rémregénybe illő részletek jelentek meg a fővárosi sajtóban. Világos, hogy ezeket a nagy román lapokat cél-tudatosan félrevezették a gyimesi eseményekkel kapcsolatosan. Ezek a hírek gyors mozgásba hozták a pénzügy, belügy és igazságügyi mi-nisztériumokat. Szigorú távirati utasítások ér-

keztek Csikszeredára, hogy az illetékes köze-gek a helyszínen győződjenek meg: mi is történt a Gyimesvölgyben?

Igy Ojetea Aurél dr. megyei főispánnal az élen, Mihuta főügyész és Antonescu vizsgáló-bíró azonnal a helyszínre siettek, ahol már a csendőrség Rădulescu szárnyparancsnok és Vlad csikszépvízi törzsrőrmester vezetésével be-fejezte a vizsgálatot.

Gyimesbükkön

Eszerint 16-án délelőtt kilenc órakor Gyimesbükkön, mintegy 200—250, túlnyomó rész-ben asszonyokból álló tömeg vonult a község-háza elé. Néhányan közülük az utcán álldogá-ló szekereik mellől csatlakoztak a tömeghez s így karjukon tartották fejcséjükét, vagy fahu-zó csákányukat is.

A vizsgálat kétségtelennül kiderítette, hogy nem volt felfegyverkezve a lakosság. Nem akart támadni, még kevésbé vért ontani, ahogy azt a céltudatos és a jóhiszemű közönség fél-revezetésre irányuló hírek terjesztették. Csupán tudni akarta azt, hogy mi van a községi erdő legutóbbi felmért vágterületével és, hogy a nyolcezer köbmétert kitevő famennyiségből osztanak-e ki közöttük valamit?

Közben, amint ez ilyenkor történni szokott, kirobantak a szenvedélyek. Az előljárásság ta-pintatlansága következtében, mely okos maga-viselettel percek alatt jóirányba terelhetne vol-na a tömegszennvedélyt, kirobant a kíméletlen adóbehajtás és iskolabírságok körüli elkesere-dés. Követelték az adóvégrehajtás jelenlegi ki-méletlen formájának felfüggesztését. Hangoz-tatták, hogy ne hordják el házi berendezéseiket és gazdasági felszereléseiket a foglalás pilla-natában. Kikelték az iskolai bírságok ellen és követelték, hogy azokat a szülőket, akiknek gyermekei több kilométer távolságban laknak az iskolától és szegények, ne bírságozzák meg. Vegyék tekintetbe, hogy nem tudják ruházni iskolaköteles gyermekeiket s azért maradnak távol.

A keserűségek jobban és jobban felszínre kerültek s így kifakadtak az iskolák kizárólag-os román nyelvű tanítása ellen is. Hangoztat-ták, hogy gyermekeik anyanyelve magyar. Ro-mánul egy szót sem tudnak. Ennek követke-ztében a kizárólag román nyelvű állami isko-lákban a legelemibb tudásokat sem sajátítják el. Analfabéták maradnak.

Ilyen hangulathat érkezett a tömeg közé Vörzsák gyimesfelsőlaki adóvégrehajtó. Sántha Péterné (Perdi) nyolcegyeszes aszony felis-merre. Rákíráltott:

— Miért foglalta le és vitte magával csergét-met? Hol vannak? Azonnal adja elő!

A végrehajtó tiltakozott a megszólítás módja ellen, mire az elkeseredett csángóasszony guzsa-lyát összetörte a hátán.

Ez a végrehajtó volt a „lázáda” minősít-tett és az egész országot lázban tartó esemény egyetlen „áldozata”. Hogy Ciurdea igazgató-tanítót, az adóhivatal főnökét és másokat vé-resre vertek volna, valóban.

Csupán annyi igaz, hogy Ciurdea igazgató-tanító ellen lármázott a tömeg. Emberségesebb magatartást követelt tőle és szemére vetette, hogy néhány nappal ezelőtt, félelemből lelőtt egy ártatlan szolgát.

A szokatlan eseményről értesített Sultz őrs-parancsnok négy csendőr kíséretében a hely-színre érkezett s távozásra szólította fel a tö-meget.

Nem engedelmeskedtek neki, mire néhány-szor a levegőbe lőtt. Erre sem akart távozni a tömeg, hanem kérései teljesítését köve-telte.

Mintegy két óra hosszáig tárgyalt, lármázott az izgatott tömeg a község háza előtt. anélkül, hogy veszedelmesebb magatartást tanúsított vol-na. Végre belátták, hogy hiába várnak s szét-oszlottak.

MI TÖRTÉNT GYIMESKÖZÉPLEKON?

Gyimesközéplekon 120—150 főre rugó tömeg jelent meg a község háza előtt. Amint a vizs-gálat adatai igazolják, aznapra adóügy címén időzve is voltak oda. A dobolás útján kapott utasítás szerint nem délután, hanem délelőtt jelentkeztek a község házában.

Mielőtt megjelentek volna a hivatalos köze-gek, előtt, Pora Imre erdőőr öt pontos, magyaryel-vű kérvényt szerkesztett és olvasott fel a nép előtt. A tömeg helyeselte a követeléseket, mire Tankó György gazda, két társa kíséretében, átadta azt a jegyzőnek.

A kérvény a következőket tartalmazta:

1. Az adóvégrehajtások során ne szedik el

a fizetni nem tudók zálogtárgyait, hanem bagy-ják a tulajdonosok birtokában. Az összeszedett és a község háza lomtárában porosodó holmi-kat azonnal adják vissza.

2. Az állami iskolákba nevezzenek ki magya-rul tudó tanítókat. Tanítsanak magyar nyel-ven, mert a jelenlegi rendszer mellett gyerme-keik analfabéták mardnak. Jogaikhoz annál in-kább ragaszkodnak, mert így rendelkezik a triánoni békeszerződés.

3. Az agrárkiszajátításokkal kapcsolatos zűr-zavaros kérdéseket a lehető legrövidebb időn belül rendezzék.

4. A község utjait az ott dolgoztató fatűze-mek saját költségükön hozassák rendbe, mert ők használják és teszik tönkre azokat.

5. Engedélyezzék hetenként tartandó gyűlé-seiket, melyek során panaszait és sérelmei-kei akarják megtárgyalni s az illetékes ható-ságok elől terjeszteti.

A községi jegyző elvette az írást és meg-igérte, hogy azonnal intézkedni fog s kérései-kei az illetékes tényezők elől terjeszti.

De a tömeg kézzelfogható eredményt akart.

Kulturális és gazdasági egyez-ményről tárgyal Gömbös Varsóban

A külföldi sajtó nagy jelentőséget tulajdonít a magyar miniszterelnök varsói látogatásának — Lengyelország új politikai hirt teszt ki és megszilárdítja nagyhatalmi helyzetét

Varsó, október 21

Gömbös magyar miniszterelnök varsói utját nagy figyelemmel kíséri az egész európai sajtó és a diplomáciai körök is. Hivatalosan a magyar miniszterelnök kul-turális és gazdasági egyezményről tár-gyal Varsóban, ezen túl azonban úgy a magyarországi, mint a külföldi lapok ki-hatásulyozzák, hogy

a két ország baráti összekapcsolódásá-nak kétségkívül nagy politikai jelen-tősége is van s Lengyelország nagy po-litikai érettségről tesz tanúságot, ami-kor igyekszik baráti körébe vonni Ma-gyarországot.

Jelentéseink szerint egyébként a ma-gyar miniszterelnök vonata este 11 óra-kor futott be a varsói pályaudvarra, a melyet magyar és lengyel zászlódiasszal tettek ünnepélyesebbé. Az állomáson Kozłowski miniszterelnök, Beck kül-ügyminiszter, a város főpolgármestere és

számos előkelőség várta Gömböst. Az üd-vözlő beszédek elhangzása után az Eu-rópa szállóba kísérték a magyar minis-terelnököt.

Szombaton délelőtt Gömbös először Kozłowski miniszterelnököt látogatta meg, majd a kormány több tagját. A dé-li órákban Moszcizky köztársasági elnök fogadta kihallgatáson, sőt villásreggelin is magánál tartotta. Délután megkezdőd-ték a kulturális egyezmény tárgyalásai. A két ország között jelentős diák- és gyermekcsere akciót terveznek. A kul-turális egyezmény tárgyalásával egyidejű-leg megindultak a gazdasági egyezményt előkészítő megbeszélések is. A lengyel-magyar áruforgalom az utóbbi időben hanyatlani kezdett. Most vegyesbizott-ságot terveznek, amely kivizsgálja majd a hanyatlás okait és javaslatokat tesz az árucserre felélénkítésére.

Délután hat órakor Gömbös felkereste Pilsudszky marsallt is.

A francia sajtó állásfoglalása

A párisi lapok is nagy jelentőséget tu-lajdonítanak Gömbös varsói látogatásá-nak. — Egyrészt azt hangsúlyozza, hogy Lengyelországot nagyhatalomnak kell tekinteni. A megindult tárgyalások menetében beleavatkozni nem volna he-lyénvaló, mert ezt Lengyelország kihívás-nak vehetné. Engedni kell tehát, hogy a tárgyalások végetérjenek, hiszen jelen-tőségeket felmérni amúgy is csak akkor lehet.

D'Ormesson, a Journal külpolitikai szerkesztője azt hangsúlyozza, hogy Len-gyelország finom politikai játékok üz és szabadságot akar biztosítani magának bi-zonyos irányban. A magyarokhoz való közeledéssel lehetővé is válik — számára az, hogy új politikai hirt feszítsen ki s ezzel nemzetközi helyzetét megerősítse.

Az angol lapok ugyancsak élénken fi-gyelik a varsói tárgyalásokat, a meg-egyezős értékelésével azonban várnak a tárgyalások befejeztéig.

A budapesti Új Nemzedék külön mun-

Repülőverseny Anglia és Ausztrália között

London, október 21

Az angliai Mildenhall repülőtérrel ma indultak el a világ legnagyobb repülő-versenyének résztvevői. A versenyzők-nek 20 ezer kilométer utat kell megten-niük Anglia és Ausztrália között. A dij 10 ezer ausztráliai font lesz. A versen-yzők szabadon választják az utvonatát, de bármerre is repüljenek, ellenőrző ál-lomásokon kell jelentkezniük. A verseny első állomása Bagdad lesz.

HIREK

Az író felelőssége

A Revue Mondial egy egész számot szentelt egy kérdésnek.

A kérdés: Az író felelőssége.

Ehhez a bötémájú problémához rengetegen szólottak hozzá. De mindegyik között Suzanne Serin asszonynak a cikke fogott meg. Suzanne Serin egy leány-internátus orvosfőnöknője, aki cikkével kapcsolatban Paul Bourgetről is beszél és elmondja, hogy Paul Bourget egyik könyvében egy fiatal leány öngyilkosságát írja le. A regény annyira hatott egyik leányinternátusi növendékre, hogy néhány nappal a könyv elolvasása után, szintén öngyilkosságot követett el. Életének szerencsétlen momentumait annyira megegyezőnek találta a könyvben szereplőjével, hogy úgy látta, nem lehet más kiútja, más megoldása, mint a könyvben szereplő leánynak.

Amikor Paul Bourget a leány öngyilkosságáról értesült, megrendült és kétségbeesett. Talán ekkor látta maga előtt először tisztán, hogy milyen hatalmas fegyver a toll és mi lehet egy írásnak a következménye. Belátta, hogy az emberek idegrendszer, gondolkodása más és más, talán lehetetlen egyformán hatni ugyanazokkal az eszközökkel s végzetes lehet valami, ami talán gyógyításnak, orvoságnak készült. Hosszu hónapokig nem írt le az eset után Bourget egy szót sem és barátainak kétségbeesetten mondták el, hogy talán sohasem ír ezután többet...

Még itt van előttem a Revue. Pár hetes szám. Még elég friss. És előttem van egy másik francia írás is. Szintén lap: *Echo de Paris*.

Ebben *Pertinax* cikkét olvasom. Gyűlölködő, felhorkanó írás. A marseillei események kapcsán Magyarországot vádolja.

Ez a bűnbakkereső, franciákat védő kapkodás megállít. Az érvek a logikátlanúság merész száguldasában úgy érzem, végleg megutáltatják velem a betű és írás szentségét.

Hol van itt az író felelőssége? Hol van itt a bourgeti remegés, amely reszkette gondol egy helytelenül leírt mondat végzetes következményeire? S merengve a betű és írás mai propagandisztikus aljaságán, egy régi bourgeti világba vágyva, nagyon messzinek tűnik az út, amit a betű Bourgettől Pertinaxig bejárt.

(r)

— Magyar nótáért birságoltat a román zeneszerzők egyesülete. Csikszerebről jelentik: Megírtuk, hogy a román zeneszerzők egyesülete valóságos hajóvadászatot indított Csikmegyében a „népzenészek” és muzsikafogadó székely legények ellen, akik a falusi mulatságok során eljátszott magyar nótákat nem ritkák le a zeneszerzők egyesületének a díjakat. Kétséges az, hogy az ismeretlen, vagy ismerős zeneszerzők munkájáért fizetés járna a zeneszerzőknek. Ennek dacára tömegesen kerülnek a csikszerebradi törvényszék elé a székelyek. Legutóbb Kurko Imre, Sanka György, Nagy Lajos, Ince István, Radu Béla, Gál Ferenc, Tod János és más csikszentdomoksi, illetőleg gyimesi lakosokat 50-50 lej pénzbírságra ítélte a bíróság.

— Bethlen Mária grófnő vándorkiállítását Bukarestben. Tudósítónk jelenti: Bethlen Mária grófnő Erdély nagyobb városaiban már ismeretes népművészeti vándorkiállításának az anyagát most Bukarestbe vitte fel, hogy a román főváros közönségével is megismertesse. A kiállítás november 3-án nyílik meg a Liga Cultural (Bulevardul Schitu Magureanu) nagytermében és november 21-ig tart. A grófnő végigjártatta a főváros előkelőseit s többek között sikerült megszereznie Cantacuzino hercegnő és Jorga Miklós volt miniszterelnök pártoló támogatását is.

— Emelkedik a hőmérsékletünk. Egy berlini orvosprofesszor megállapította, hogy a nagyvárosi ember átlagos hőmérséklete az utolsó évtizedek folyamán valamivel emelkedett. A mai idők gyors életűtte állandó idegizgatottságot teremtett és ez emeli fel valamivel az átlagos hőmérsékletet. Ez az emelkedés különösen Németországban főleg Hitlernek köszönhető. Ezt azonban persze nem a német professzor mondja.

— Kolozsvári hírek. Tudósítónk jelenti: A marosvásárhelyi rendőrség megkezdésére Kolozsváron letartóztatták Perceze Andort, akinél a házkutatás során lopásból és betörésből származó holmikat találtak. — Özv. Csiki Lajosné Széchenyi téri elárúsító öngyilkossági szándékából maroszódaoldatot ivott. Beszállították a klinikára. Állapota javulóban van. — Vlad Andrei gépkocsivezető feljelentésére a rendőrség letartóztatta és átadta az ügyészségnek Turós Géza és Maris Joan soffőröket, akik a feljelentőtől egy akkumulátort és egy dinamót loptak 4 ezer lej értékben.

ABLAK

Bernini kulját mindenki ismeri, aki valaha Rómában járt. A napokban nem csekély ijedelmük volt egy reggel azoknak az embereknek, akik a kut körül jártak. A kut medencéjéből ugyanis egy jól megtermett alligátor mászott ki és lassan a közelben levő újságházikóhoz lépdelt. Ott elnyelt egy nagy csomag reggeli iapopot Valaki értesítette az állatkerlet, ahonnan hamarosan eljöttek a krokodil-ápolók és a megszokott állatot visszaszállították. Azt állítják, hogy az alligátor nagyon szereti az újságot — megenni.

Ezek a számok közölték ugyanis Mussolini döbbenetes militarista szövegeit.

Ujabb áldozatot követelt a csernovici festő tragédiája

A tragikus sorsu festő barátnője öngyilkos lett

Csernovic, október 21.

Előző számunkban beszámoltunk Procopovici festőművész tragédiájáról. Megírtuk, hogy a csernovici rendőrség első feltevése szerint a festőt a dulakodás hevében Jonascu nevű barátja dobta le a balkonnál.

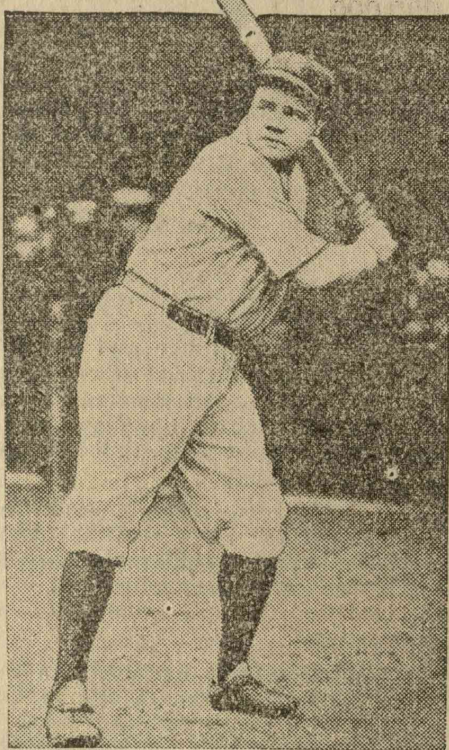
A rejtélyes ügyben ma rendkívül érdekes fordulat állott be. A hatóságok megállapították, hogy

a festőt nem vendéglátó barátja dobta le az erkélyről, hanem Procopovici saját maga követett el öngyilkosságot,

azért, mert azt hitte, hogy verekezés közben agyonütötte barátját. A különös halálesetnek újabb fordulata az is, hogy a festőművész Farcas Aglaia nevű barátnője ma megmérgezte magát, barátja halála miatt fájdalmában.

A nőt haldokolva szállították a kórházba.

RUTH,

az amerikai baseball-játék nagymestere, akit szűkebb hazájában „Babe”-nek kényeztetnek, 21 évi aktív sporttevékenység után visszavonul „Babe” az Egyesült Államok legjobban fizetett és legkellettebb profija volt, aki mint többszörös milliósos vonul vissza a porondról.

— Felmentették a csendőrmestert. Székelyudvarhelyről jelentik: Még az 1932 évi képviselő és szenátorválasztás alkalmával történt, hogy dr. Jodál Gábor, az udvarhelymegyei Magyar Párt elnöke és dr. Hinder Ákos a párt ügyvezető elnöke 1932 július 24-én a szenátorválasztás napján Zetelaka felé igyekeztek. A községbe azonban nem értek be, mert nem messze céljukról, megállította autójukat Simolescu csendőrmester és visszatérésre kényszerítette a két magyarpárti vezetőt, akik ezért a csendőrmestert hivatalos hatalommal való visszaélés büntetése miatt feljelentették. A széles körben érdeklődést kiváltott ügyben ma tartotta meg a főtárgyalást a székelyudvarhelyi törvényszék. A tárgyalás folyamán az őrmester beismerte tettét, de azt hozta fel védelmére, hogy arra az akkori prefektustól kapott szövegi parancsot. A bíróság erre azt hozta

fel, hogy a csendőrmester törvényellenes parancsot nem teljesíthet még akkor sem, ha erre a prefektus is utasítja. Ennek ellenére a törvényszék elfogadta Simolescu őrmester védekezését és a vádlottat felmentette. A felperesek az ítéletátláshoz fellebbeztek.

— Anyósok napja. Mexikóból jelentik: A világ első anyósnapját a mexikói Amarillóban tartották meg. Az anyósnap több évezredes előidéttel számolt le. A menethet táblákat és transzparenseket hordoztak, ezzel a felirással: „Szeretettünket fejezzük ki anyósaink iránt és elismeréssel adozunk nehéz életfeladataiknak.”

— A beszélő szobor. Washingtonban állították fel a világ első beszélőszobrát. Egy gépmű ember ez, mely pontosan Columbus Kristóf képe alapján készült. A Columbus-szobornak messzehangzó hangja van és naponként kétszer, délelőtt tízkor és este hétkor ezt kiáltja: „En vagyok Amerika felfedezője.”

★ Dr. Svéd Margareta orvos külföldi tanulmányutjáról hazakereszt, rendelését ismét megkezdte Dicioşanmartin, Piaţa Carol 3. sz.

— Taxiba ült a kutya. Az ebkedvelők bizonyára örömmel olvassák ezt az alábbi történetet, melyet az angol lapok szélteben-hosszában megírtak. Johannesburgban valami nagy vásár volt és a zürzavarban egy kutya elvesztette a gazdáját. Egy darabig szaglászta a nyomokat, de úgy látszik, hasztalanul, mert végül is egy taxi-soffőrhöz ment, akihez addig tölteszkedett, míg végre a soffőr megnézte a kutya nyakán lógó bélyeget és megállapította a gazdája címét. Vidám esaholás közben érkezett a kutya haza és a gazdája örömmel fizette ki a soffőrnek a viteldij háromszorosát.

— Nők, mint végrehajtók. Tudósítónk jelenti: A londoni pénzügyi hatóságok legújabbán nőket akarnak alkalmazni adóbeszedésre. Kétségtelen, hogy a nőknek megnyerőbb külsejük van, mint a férfiaknak és nehéz nekik ellentálni. Jaj az adózóknak!

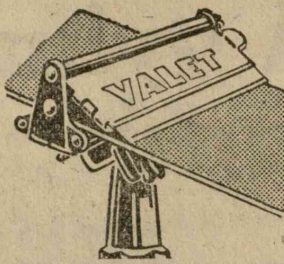
Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, akik drága Halottunk, néhai Sárossy Lajos elvesztése fölötti mélységes fájdalmunkat meleg részvétükkel enyhítették, koporsójára virágot helyeztek, vagy a temetésen megjelentek, — ezután mondunk halás köszönetet.

Külön is köszönetet mondunk a Róm. Kath. Egyház Tanácsnak, a Róm. Kath. Szent Ferenc III. rendnek, a Brassói Székelyfarsaságnak, a Brassói Magyar Dalárdának és a Szűcs-, Szabó-, Cipész- és Csizmadia Ipartársulatoknak a temetésen nagyszámúban való részvétellel megjelenéséért, a Magyar Dalárdának a temetésen való közreműködéséért is.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD.

40-50 borotválás egyetlen-egy pengével

Takarékosság és kényelem is csakis a világhírű „VALET” biztonságos borotváló készülékkel. 10 másodperc alatt ki van fenve. 10 másodperc alatt ki van tisztítva. Nem kell szét-szedni. Nem kell csavargatni. 40-50 kifogástalan borotválás minden egyes pengével.

“VALET” Auto Strop Safety Razor

Tíz penge
100 Lei

Fél kilenc órakor kezdődik Szigeti brassói hangversenye

Brassó, október 21.

Szigeti József brassói hegedűversenye az előzetesen jelzett kilenc óra helyett már fél kilenc órakor kezdődik,

mert a művész nyomban a hangverseny után tovább utazik Brassóból. A rendező hangversenyiroda kéri a pontos megjelenést, mert a kezdés után lezárják az ajtót.

A jegylovétel vasárnap a Redout pénztárnál egész nap és a koncert napján is ugyanmég tart. Jegyek már csak korlátozott számban válthatók.

IDŐJÁRASJELENTÉS

A budapesti időjárás-kutató intézet jelentése szerint délnyugati és nyugati légáramlás, változó felhőzet, főként az ország északnyugati részén kevés eső. Nappal némi felmelegedés, éjszaka keleti és délkeleti részeken fagy várható.

Uj ipari törvényen dolgoznak

Bukarest, október 21.

Illetékes helyről úgy értesülünk, hogy a kormány még az őszi ülésszak folyamán parlament elé terjeszti az új ipari törvényjavaslatot. A kisipar szempontjából igen jelentősnek ítélt törvénytervezetet egy jogászbizottság állítja össze, az irattárban levő törvények, régi törvényjavaslatok és királyi rendeletek alapján.

— A has gyakori teltsége, a rekesz erősebb feltelődése, májtájéki fájdalmak, emésztési nehézségek, gyomorbeli hurut és sárgaság a természetes „Ferenc József” keserűvíz használatával megszüntethetők és az agy, szem, tüdő, vagy szív felé irányuló vértelődések ellensúlyozhatók.

Nae Jonescu kártérítést követel a Cuvântul betiltásáért

Bukarest, október 21.

Nae Jonescu egyetemi tanár, a megszűnt Cuvântul főszerkesztője, akit a Duca ellen követelt merénylet utáni napokban őrizték, majd később szabadlábra helyezték, kártérítést pert indított a miniszterelnökség, belügy- és hadügyminisztériumok ellen. Nae Jonescu a lapot beszüntető végzés megsemmisítését kéri, azonkívül a lap beszüntetése óta eltelt minden nap után 100 ezer lej kártérítést követel.

VÉGE FELE KÖZELEDIK A TEUTSCH-GYARI SZTRAJK

Csütörtökön és pénteken, kétheti kemény sztrájk után, újra tárgyalások kezdtek a Teutsch-gyár sztrájkoló munkásainak megbízottjai és a gyár tulajdonosai. A tárgyalások alapját a gyáros következő ajánlata képezte: 10-12 százalékos általános béremelés. Képtelen és alkalmi munkások minimálbére 8 lej, tanult esztergályosok és lakatosok minimálbére 10 lej, öntők 12 lej. A tárgyalások alapját képezi továbbá az a pont, hogy a sztrájkoló kifolyólag senki el nem bozósítható. Miután a tárgyalások biztató kilátásokkal indultak, munkások hétfőn reggel veszik fel a munkát. Hétfőn a tárgyalások tovább folynak a munkaügyi felügyelőség vezetői előtt.

A TARSADALOMBIZTOSÍTÁS egyesítő törvénykönyve utasításokkal, román nyelvű kiadásban megjelent. Fordította Ormai István tanácsos, Ara 35 lej. Posta szállítással 45 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában.

ROMÁN KIRÁLYI PÉNZÜGYMINISZTERIUM

Az 1934 évi. 4 és fél százalékos Országfejlesztési Kölcsön KIBOCSÁTÁSI PROSPEKTUSA

A kölcsön célja. A Monitorul Oficial 1934 évi július 10-iki 156. számában kihirdetett törvény és az 1934 évi 2084 sz. október 6-án kelt Minisztertanácsi Napló a Pénzügyminisztériumot felhatalmazza, hogy „1934 évi 4 1/2 %-os Országfejlesztési Kölcsön” elnevezéssel nyilvános aláírás útján kölcsönkibocsátást eszközöljön.

A kölcsön rendeltetése, hogy fedezze a nemzetvédelem, a nemzetművelődés, a földművelés, utépítési és javítási, valamint más mulhatatlanul szükséges közmunkák beruházási költségeit:

A kölcsönkibocsátás feltételei:

1. **Kötvények. Címletek.** A Pénzügyminisztérium benyújtásra szóló kötvényeket bocsát ki „1934 évi 4 1/2 %-os kötvényeket” „Országfejlesztési Kölcsön” elnevezés alatt, amelynek nagyságát a jegyzések befejezéséig tényleg kifizetett kötvények végösszege adja.

Az új kötvények 1000 lej névértékű 1, 2, 5, 10 és 20-as címletekben, tehát mint 1000 lej, 2000 lej, 5000 lej, 10.000 lej és 20.000 lej névértékű címletek kerülnek kibocsátásra.

Minden kötvénynek sorszáma lesz, a két kötvényű címleten két, az öt kötvényű címleten öt, egymást követő sorszám szerepel és így tovább.

2. **Kamatozás. Szelvénnyek.** A bemutatásra szóló kötvények évi 4 1/2 %-os kamatozásuk 1934 december 1-től kezdődőleg azok amortizálásáig. Az évi kamat fele június 1-én, másik fele december 1-én kerül kifizetésre, az első kamatfizetés 1935 június 1-én történik.

A kötvényeken 40 darab szelvénnyel lesz, az első negyven félévi kamatfizetés felhasználására, továbbá egy utalvány (talon), amelynek ellenében az első 40 szelvénnyel kifizetése után új szelvénnyel szolgáltatnak ki.

Az esedékes szelvénnyeket névértékben, készpénz gyanánt fogadják el az összes állami intézmények.

3. **Amortizáció.** A kötvények legkésőbb 40 év alatt amortizáltatnak az 1935 évtől kezdődő, negyedévenkénti sorshuzások útján. A június 1-én beváltandó kötvények sorsolását minden év február 1-én és május 1-én, a december 1-én beváltandó kötvények kisorsolását minden év augusztus 1-én, november 1-én ejtik meg.

4. **A kötvények visszaváltása. Nagy prémiumok. Jutalékok.**

A negyedévenként kisorsolt kötvényeket az esedékességkor nagy jutalmakkal vagy beváltási jutalékkal váltják vissza.

a) **Amortizáció nagy prémiumokkal.** A lejegyzett kölcsön minden teljes milliárd leje nagy prémiummal amortizáltatik és így kifizetésre kerül az első évben.

1 kötvény	3,000 000 lejjel összesen	3,000 000
2 „ egyenként	1,000 000 „ „	2,000 000
4 „ „	500 000 „ „	2,000 000
4 „ „	250 000 „ „	1,000 000
46 „ „	100 000 „ „	4 600 000
57 visszaváltott kötvénnyel		Összesen 12,600 000 lejt tesz ki.

A következő években az egy milliárd lej névértékű kifizetett kötvények mennyisége, amelyet a fenti táblázat szerint nagy prémiummal váltanak vissza, változatlan marad, mint az első évben, azzal a különbséggel, hogy azoknak a kötvényeknek mennyisége, melyeket 100.000 lejjelként váltanak vissza, évről-évre egy kötvénnyel csökken.

A lejegyzett kölcsön, végösszegeben szereplő milliárdok töredéke megfelelő arányban részesül az évi nagy prémiumban.

Az évenkénti nagy prémiumok szétosztása az illető évben megejtett nagy sorsolás alkalmával, a lehetőséghez képest azonos részekben történik.

A kölcsönjegyzés lezárása után, amikor a kölcsön végösszege már ismeretes, azonnal pontosan megállapítandó, a negyedévi sorsolások alkalmával történő nagy prémiumok szétosztása.

b) **Amortizációs jutalékkal.** Azokat a kisorsolt kötvényeket, amelyeket nem prémiummal sorsoltak ki, az 1000 lejes névértékben felül 200 lejes jutalékkal bocsátják ki. Tehát az 1000 lejes címleteket 1200 lejjel váltják vissza, a 2000 lejeseket 2400 lejjel, az 5000 lejeseket 6000 lejjel, a 10.000 lejeseket 12.000 lejjel, a 20.000 lejeseket 24.000 lejjel váltják vissza.

A kisorsolt kötvényeket a kifizetés esedékességének napjától kezdve, a visszaváltás értékének megfelelő készpénz gyanánt fogadják el az összes állami intézmények.

5. **Amortizációs táblázat.** A negyedévenként amortizálandó kötvények mennyiségét, egy az összes címletekre rányomtatott amortizációs táblázat fogja feltüntetni. Ez a táblázat féléves beosztással felöleli az egész kölcsön amortizációját, 80 félévenként tartandó sorshuzás útján, 2 1/2 % félévenkénti kamat mellett, a kötvények kifizetését névértékben eszközölve. (Ezt a féléves beosztást táblázat kiegészíti a 20-as jutalék és a nagy prémiumok fedezésére vonatkozó melléklet.

6. **A sorsolás.** A negyedévi sorsolást egyformán eszközlik az összes címletekre és pedig az egyes kötvényeket huszanként csoportosítva, a kettős kötvényű címleteket tizenként, az ötös címle-

teket négyenként, a tízes címleteket kettőnként, a huszas címletek egy csoportnak tekintendők.

A negyedévenként kisorsolandó kötvények mennyisége, csak a fele annak a mennyiségnek, amelyet az amortizációs táblázat, mint az illető félévben visszaváltandót feltüntet, tekintettel arra, hogy a kötvények kisorsolása huszas csoportokban történik. A nagy prémiumos sorsolásoknál, minden címlettulajonos olyan mennyiséggel vesz részt, ahány kötvénye van, ezek szerint az egyes kötvényű címlet tulajdonosa egy darabbal,

a huszas kötvényű címlet tulajdonosa husz darabbal vesz részt.

7. **A kamatozás megszűnése.** A kisorsolt kötvények nem kamatoznak attól az időtől kezdve, amikor a visszaváltási összeget folyósították. A visszaváltásra benyújtott kötvényeknek tartalmazzuk kell a következő amortizációs esedékesség alkalmával érvényesíthető összes szelvénnyeket.

A bírázó szelvénnyek értékét a visszaváltási összegből levonják.

8. **Adó és illetékmentesség.** A kamatokat, valamint azokat az összegeket,

amelyekkel a kötvényeket amortizálják, úgy a szelvénnyel, mint a kötvény tulajdonosoknak minden levonás nélkül fizetik ki, tehát ezek a fizetések mentesek mindenféle adó (elemi és többlet adó) és minden illeték alól, továbbá az állam által a jelenben, vagy a jövőben kivetett bármely természetű adó alól.

Uyanígy a kötvények mentesek az örökösödési, a hozományi és az ajándékozási szerződések adója alól is.

9. **A lej stabilitása.** A kamatok kifizetése és az amortizáció lejben történik, megfelelően az 1929 február 7-én kelt valuta törvénynek, tehát 1 lej megfelel 10 miligram 0.900 finomságú arany mai törvényes értékének.

10. **Lombardirozás, Garanciák és óvadékok.** Ezen kölcsön címleteit lombardirozásra elfogadják: a Jegybank (Banca Natională), a Letéti Pénztár (Casa de Depuneri) és a Postatakarékpénztár (Casa Natională de Economii si Cecuri postale.)

Ezeket elfogadják névértékben minden olyan esetben, mikor törvény vagy végrehajtási utasítások, garanciák vagy óvadékok letételét teszik kötelezővé.

11. **A kifizetések elévülése.** Olyan esetben, ha az esedékességtől számított öt éven belül a szelvénnyel kifizetésre nem mutatnak be, vagy pedig az esedékességtől számított 10 éven belül a kötvény amortizációs összegét nem kérték, az illető szelvénnyel vagy kötvénnyel tulajdonosa elvesztí az összegre vonatkozó jogait és ezek az államra szállnak át.

12. **Jegyzési határidő. Kibocsátási ár.**

A kölcsön jegyzésének határideje 1934 november 5-től 1934 november 30-ig terjed. A Pénzügyminisztérium fenntartja magának azt a jogot, hogy a jegyzést előbb is lezárja.

Egy darab 1000 lejes kötvény kibocsátási árfolyama 880 lej, amely összeg a jegyzéskor fizetendő be.

13. **Fizetések állami járadékpapirokkal.** A lejegyzett kötvények egy része, ami nem haladhatja meg a kölcsönjegyzés névértékének 20%-át, fizethető az alább felsorolt állampapír címletekkel, a táblázatban feltüntetett árfolyamokon.

Az állampapír neve

1.	4	százalékos	1889 évi	belföldi
2.	4	„	1889 „	külföldi
3.	4	„	1891 „	„
4.	4	„	1894 „	külföldi
5.	5	„	1894 „	belföldi
6.	4	„	1896 „	„
7.	4	„	1898 „	„
8.	5	„	1903 „	„
9.	4	„	1905 „	A. B.
10.	4	„	1905 „	konvertált
11.	4	„	1908 „	„
12.	4	„	1910 „	belföldi
13.	4	„	1910 „	külföldi
14.	4 1/2	„	1913 „	„
15.	5	„	1916 „	nemzeti kölcsön
16.	5	„	1919 „	egyesületi kölcsön
17.	5	„	1920 „	uniáépítési kölcsön
18.	5	„	1920 „	blokált
19.	5	„	1922 „	kisajátítási amortiz. járadék
20.	5	„	1922 „	kisajátítási örökös járadék

Ménál állított árfolyama

75	százalék
75	„
75	„
65	„
70	„
60	„
45	„
60	„
55	„
55	„
60	„
55	„
55	„
55	„
55	„
50	„
50	„
50	„

Az 1000 lejes kötvények tehát, 680 lej készpénz és 200 lej állampapír címlettel fizethetők ki.

Ha az így benyújtott címletek értéke meghaladná a teljes kölcsönjegyzés névértékének 20%-át, esetekben a többlet az állam javára szolgál, míg ha az 20%-nál kisebb, a különbözet készpénzben egészítendő ki.

A fizetés fejében elfogadott címleteken rajta kell legyenek az 1934 évi decem-

ber 1 után esedékes szelvénnyek.

14. **Jegyzési helyek.** Jegyzések és befizetések eszközölhetők a jegybanknál és összes fiókjainál, a Postatakarékpénztárnál, az összes postahivataloknál, a közpénztáraknál és később megállapítandó pénzintézeteknél.

A jegyzési helyek a kölcsönjegyzőknek szükséges nyomtatványokat rendelkezésére bocsátják. A befizetett összegekről nyugtát adnak, amelyek az aláíró kívánságára más személyek nevére is

szólhatnak, feltüntetve a nyugtán a tulajdonjog átruházását.

15. **A címletek kiszolgáltatása.** A kölcsönjegyzők a végleges címleteket a befizetési nyugta ellenében a kölcsönjegyzési helyen vehetik át.

Bucuresti, 1934 október 20

SS. Victor Slăvescu
penzügyminiszter

Marosvásárhely régi arca — új ábrázata

A „székely főváros” régi arcára még igen sokan emlékezhetnek.

Nem is volt olyan régen, amikor még nemcsak Erdély minden részéből, hanem a régi Magyarországról is iderándultak ki a tényleges polgármesterek és a titkos polgármesterjelöltek, hogy „város-szépészetet” tanuljanak. Meg kellett nézni ezt a marosmenti telepénytől meglepetésszerűen és titokzatosan kinőtt friss és üde városkát, amelynek még a legeldugottabb kis girbe-görbesége, sőt még a cigánynegyede is ujjannan aszfaltozott, derűsen „puderezett” volt, szélein szép zöld szalaggal beszegett, virágokkal meg mintázott. Az akkori városi tanácsosok meg is üldöttek egy kicsit, amikor az egyik tanácsülésen ennek a szép zöld szegélynek az érdekében ilyen kiadási tétellel találkozott: ennyi és ennyi darab „fakert pasból” ennyi és ennyi korona. Szembemerték a „fából vaskarika” tételével s aztán szemrehányóan néztek a „diadalmas” polgármesterre.

— Hát ez mégis csak sok! Ez a tréfa s még hozzá ilyen drágán!

A „diadalmas polgármester” azonban ezuttal is győzött. Megmagyarázta, hogy az utszéli fának, annak a szép zöld szegélynek van szüksége ezekre a pasból készült tőpődő keretekre. Ez még nem a fából vaskarika, az csak ezután következik. Nyert. A tanácsosok felkacagtak s a tétel, — mennyi ilyen tétel volt akkoriban — keresztlőment a többi után.

Sikerült a fából vaskarika is: a poros, elhanyagolt vidéki mezővároskából néhány év alatt gyönyörűsége kis „modern-városka” lett, kultúrváros, ahogyan a marosvásárhelyiek dicsekedték. Igaz, erősen nyugtalanítónak új volt. Harsányan új volt. Olyan volt, mint valami gondosan készített skatulya, amelyben még nem csomagoltak semmit s attól igazán távol volt, hogy játékos gyermekkezek közé kerüljön.

De volt „külsője” és egyénisége. S lett rövidesen tartalma is, mintha fiatallaga törpényszerűen hozta volna magával a szellemi élet fiatal felpézdülését is. Kultúrváros lett Marosvásárhelyből s kultúrája lendületes volt, tradíció-hökkenő és hetyke.

Igy alakult ki az „arca”, amely végül is valóban arc lett, mert egy város eleven szellemisége tekintett ki belőle.

Amaz erős, diadalmas polgármester pedig Bernády György volt!

Aztán jöttek a nehéz idők, fölösleges bővebben kifejezni, hogy milyen nehezek. A város hirtelen öregedni kezdett. Utcai félrácsozódtak, a zöld szegélyek kirojtosodtak, virághimzései kifakultak és ahogyan egyre roskatagabb és öregebb lett, úgy ekményedtek meg arcán a pónások, merevedtek meg régi játékos mozdulatai és úgy acélosodott meg az a szellemiség is, amely az arcából kinézett.

Szomorú és elnyűtt lett a város régi arca, de csontos és kemény.

Ilyen állapotban találta őt a második „diadalmas polgármester”. Az a bizonyos Dandea Emil. Berne is felbuzgott az az erő, amely megkísérli a fából vaskarikát Nem, a város régi arca nem tetszett neki.

Változtatni akart rajta...

Kétségtelen, hogy ő Marosvásárhely második nagy építője. Tanuszkodnak erről azok a „befejezetlen épületek”, amelyek most be fog fejezni. Ettől közülük hatalmas tempium. Olyan helyre kerültek ezek ketten, hogy a város urainak látszódnak. Látszódnak!

Mert a látszat szerint alakul most Marosvásárhely új ábrázata. Az az ábrázat, amelyből nem fog most már kilekinteni a város igazi szellemisége, mert a szellemiséget nem lehet annak eredendő tulajdonságai ellenére megváltoztatni. Az öreg arc elhalványul, de az új ábrázat nem adhat új jeleket.

Ezt még Dandea, a város második nagy építő és „diadalmas polgármestere” sem csinálhatja meg.

Marosvásárhely csak most látja, hogy ez az a bizonyos „fából vaskarika”, amely nem sikerülhet.

Négy szemközti beszélgetés Dandea Emillel

Marosvásárhelyről, a „befejezetlen épületek városáról”

Dandea jól érzi magát a városban, a magyarok nélkül is

Az erdélyi magyar sajtóban sűrűn és nem éppen dicsőítő jelzők keretében látott napvilágot ez a név: Dandea Emil, a marosvásárhelyi polgármester.

A marosvásárhelyi ügyvéd, aki anyagilag független, már kétszer állott a „székely főváros” élén.

Először mintegy tíz évvel ezelőtt, amikor négy évig vezette a város ügyeit és másodszor most néhány hónap óta.

Először azzal tette magát nevezetessé az erdélyi magyarság előtt, hogy közvetlenül husvét előtt, egy szép napon 74 magyar tisztviselőt tett ki a marosvásárhelyi városházáról.

És későbbi viselkedésével sem tett tanúságot túlzott kisebbség-szeretetről.

Mondjuk ki nyíltan: Dandea Emil, akit közben egyszer kizártak a liberális pártból, aztán később, mint megtérő bűnöst, keblükre ölelték, nem szereti a magyarokat és ezt az érzését sohasem is titkolta.

Másodszor néhány hónappal ezelőtt két időközi bizottság dicstelen és szégyenletes veresége után került a marosvásárhelyi városháza élére, mint „időközi bizottsági elnök”.

A marosvásárhelyi városházán azóta nem ül benn magyar tanácsos. A marosvásárhelyi városháza tanácstermében nem beszélnek a magyar polgárság érdekében a magyar tanácsosok.

Meg is indokolták, hivatalosan, hogy miért. A Magyar Párt átiratban közölte annakidején Dandea-val, hogy nem óhajt vele együttműködni. Nem kíván a zöld asztalhoz leülni azzal a Dandea-val, — aki annakidején 74 embert tett kenyértelenné —, mindaddig, amíg ez az ember, aki talán az elmúlt tíz év alatt megváltozott, nem ad megváltozott álláspontjáról bizonyítékot.

A Magyar Párt tehát várakozási álláspontba helyezkedett: várt, de — ahogy a nóta mondja — hiába várt...

Dandea Emil azóta sem változtatta meg álláspontját s erre büszke is.

Viszont a Magyar Párt is levonta a maga részéről a következményeket és nem küldött be tagjai közül senkit a városi tanácsba.

Erről és más kérdésekről akarunk beszélni Dandea Emillel, a marosvásárhelyi „polgármesterrel”. A beszélgetés a marosvásárhelyi polgármester hivatalos szobájában történik.

ÉN JÓL ÉRZEM MAGAM A MAGYAROK NELKÜL IS...

Az első és legfontosabb kérdés természetesen a magyarokkal való közreműködés a marosvásárhelyi városházán. Erre vonatkozólag tesztek fel kérdést Dandea-nak:

A válasz nem kélik:

— Én együtt akartam dolgozni a marosvásárhelyi magyarsággal — mondja. — Felajánlottam nekik az öket megillető alpolgármester-séget és négy tanácsosi helyet. Nem fogadták el. Visszautasításukról itt tanuszkodik egy átirat a városháza irattárában. Két hónapig ezután még vártam. Azt hittem, lecsillapodnak és mégis bejönnek a városházára, hiszen nekem semmi elvi, vagy személyi kifogásom nem volt. Az elődüm nem akart együtt dolgozni Bernády Györggyel, én ellene, vagy más személyek ellen semmiféle kifogást nem emeltem. Két hónap alatt sem kerestek meg azon óhajukkal, hogy velem akarnak működni. Ekkor már nem várhattam tovább. A tanács sohasem volt határozatképes és ezért az üres helyeket románokkal töltöttem be.

Tesztek egy őszinte kijelentést önnök — folytatja mosolyogva. — Én nagyon jól érzem magam a magyarok nélkül is a marosvásárhelyi városházán. Nem érzem azt, hogy kevesebbet tudok dolgozni nélkülük, mint amennyit velük tethettem volna, viszont hangsúlyozom, hogy az ő jelenlétükben sem csináltam volna kevesebbet. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy bármikor el ne fogadjam közreműködésüket. Ha közreműködési ajánlatot kapok a Magyar Párttól, huszonnégy órára reá a kijelölt tanácsosok benn ülhetnek a tanács-teremben és tárgyalhatnak velem...

Más kérdés. Mintegy nyolcvan magyar tisztviselő vizsgázik a másik teremben. Nyolcvan megélhetés forog most kockán. Nyolcvan családos ember feje fölött ott lóg az elbocsátás Damokles-kardja.

A helyi lapok már azt is megírták, hogy beavatott helyről származó értesülések szerint, a nyolcvan tisztviselőből huszonkettőnek el kell bujni, mert ennyi helyet akarnak többségiellek betölteni a marosvásárhelyi városházán. Tehát ezekre a hírekre vonatkozólag is érdeklődünk. Válasz helyett Dandea Emil az egyik lapnak beküldött helyreigazító nyilatkozatát teszi előm, amely így hargzik:

„Semmiféle rendeletet nem adott ki a marosvásárhelyi városi tanács arra vonatkozólag, hogy a nyelvvizsgák kapcsán hány és mennyi magyar tisztviselő bocsátandó el. A kormány csak egy általános rendelkezése létezik, amely szerint azon tisztviselők, akik 16 év után sem bírák annyira a hivatalos nyelvet, hogy hivatalos teendőiket normálisan el tudják látni, amennyiben ezen körülmény a most folyó nyelvvizsgákon megállapítást nyer-ne, ezen tisztviselők nem maradhatnak továbbra a közigazgatásban. A vizsgáztató bizottság teljes objektivitással dolgozik és csak azoknak fog kelljen elhagyni hivatalukat, akik meg nem felelőnek fognak találni.”

Eddig szól a nyilatkozat, amelyet Dandea még néhány szóval megtold:

— Annakidején sem azért tettem ki 74 tisztviselőt a városházáról, mert magyarok voltak — mondja Dandea Emil — és most sem a a nemzetiségükért fogom azokat elbocsátani, akik a vizsgán elbuknak. Én benne sem vagyok a bizottságban, hogy ne higgyék, hogy az én rosszakaratom dolgozik ebben a kérdésben. Én arra kértem a bizottságot, hogy tárgyilagosa legyenek, de állapítsák meg szigorúan, hogy ki tud és ki nem tanult meg még most sem románul. Lehetetlen állapot az, hogy annyi év múltán még mindig vannak a marosvásárhelyi városházán olyan magyar tisztviselők, akik nemcsak hogy a saját dolgukat nem tudják elvégezni, a román nyelv nem tudása miatt, de zavarják munkájukban, állandó kérdőjelesekkel, a román tisztviselőket is. Szeretném, ha ez a vizsga az utolsó lenne. Ne legyen több pótvizsga, egyszer s mindenkorra állapítsuk meg, hogy ki sajátította el a román nyelvet, tehát ki maradhat a marosvásárhelyi városházán és kiből nem volt jóakarát és így el kell hagynia állását.

Dandea Emil válasza erős és határozott. Az ennek kapcsán kettőnk között keletkezett „termékeny” vita a város lakossági arányszámát illetően csak theoretikus jellegű, mert megállapításaim, a marosvásárhelyi polgármester elképzelése szerint, „amugysem érvényesülhetnek a gyakorlatban”.

Marosvásárhelyi vegyes felvágó

A NEMZETISZINO LIKÖR ÉS EGYEBEK

Marosvásárhelyen „hausse” van feltalálókban... Ugy látszik, ahogy sulyosodnak a gazdasági viszonyok, úgy tűnnek fel a feltalálók, akik még egyet nem találtak fel: a gazdasági krízis megoldását.

A legújabb marosvásárhelyi találmányok: a nemzetiszino likör üveg és a radiatorkályha.

Kohn Lajos marosvásárhelyi likörgyáros találta fel azt a különös szerkezetű üveget, amely tulajdonképpen más három üvegből áll és amelyekben egymás felett különböző színű likörök lehet elhelyezni, anélkül, hogy azok összefolyjanak. A különböző színű folyadékok nemzetiszint alkotnak, vagy alkothatnak.

A másik találmány gazdasági szempontból igen jelentős. Nussbaum Adolf marosvásárhelyi gyáros és Sándor József műszaki vezető feltaláltak egy újfajta kályhát, amely a rendes kisugárzó melegen kívül automatikus melegséggel is fűt, azaz azzal a hőmennyiséggel is, amely más kályhánál kárba megy. Ez a radiatorkályha, az eddigi tapasztalatok szerint 300 százalékkal gazdaságosabb, mint a többiek. A szegény emberek örömmel fogják üdvözölni az új találmányt, amelyet valósággal számukra találtak ki, de amelyet biztosan a gazdag emberek is fel fognak használni. Mert hiszen a gazdag emberek még takarékosabbak manapság, mint a szegények... Azoknak már úgy sincs mit veszíteniük...

A HIVATÁSOSOK ÉS A MŰKEDVEK

Marosvásárhelyen már megkezdődtek az előkészületek a téli évadra. A Battány Kálmán-féle jónévi erdélyi szintársulat, amely a múlt évben mintegy öt hónapot húzott ki a székely fővárosban, székelyudvarhelyi, kereszteri és közdivásárhelyi jól sikerült előadásai után Marosvásárhelyen kezdte meg az idén is több hónapra tervezett színiévet, amelynek főelve: jó előadások, olcsó helyárakkal. Ez az elmentette meg tavaly is a marosvásárhelyi színiéletet. A szintársulat tagjai jól ismert er-

TERVEZNI — FANTAZIA ÉS IRODALOM

A tervekről érdeklődöm a marosvásárhelyi polgármesternél. Ime a válasz:

— Tervek? — Ezek csak a képzelet szüleményei és ilyenformán az irodalom, nem pedig a városvezetés hatáskörébe tartoznak. Miért áruljam el a terveimet, amelyeket esetleg nem tudunk végrehajtani. Tervek helyett a tények beszélnek, amelyek elárulják azt, hogy milyen terveket sikerült realizálnunk. Marosvásárhely el fogja veszíteni azt a jelzőt, amelyet az utóbbi időben megérdemelten kapott. A „befejezetlen épületek városából” a befejezett épületek városa lesz. A görög kleti katedrális munkálatai már régen folynak és annak leleplezése december 2-án történik, amikor ígérete szerint Tatarescu miniszterelnök is megjelenik az ünnepélyes aktuson a kormány többi tagjainak kíséretében. Az iparostanoncotthon munkálatait, amelyek szintén már folynak, az idő előrehaladottsága miatt csak tavaszra fejezik be előreláthatólag és elkészül néhány hónap múltán a gör. kat. templom és az új kórház is. Más tények? A város főutcáit, amelyek nagyon elhanyagolt állapotban voltak már aszfaltoztuk és az utcák javítása addig tart, amíg a tél megakadályoz a munkálatokban. Viszont a régóta vajdó földgázszerveződést is megkötöttük véglegesen a földgázársasággal.

Eddig tart a marosvásárhelyi polgármester nyilatkozata... A beszélgetés végén a polgármesteri titkár kopogtat be:

— Polgármester ur a városi tanács tagjai itt vannak és önre várnak, hogy a gyűlést megkezdhessek

— mondja illedelmesen...

— Kezdek meg csak, én is mindjárt megyek — mondja Dandea Emil.

A polgármesteri titkár zavartan áll:

— Nem akarnak hozzá fogni ön nélkül.

Dandea Emil mosolyog és kezét nyújt. A marosvásárhelyi polgármester diadalmos mosolyában benne van az előbbi válaszból kibizelgően biztos tudat: a marosvásárhelyi városházán nem tudják nélkülözni Dandea-t.

délyi nevek: Pap Ella, a volt szatmári primadonna, Karsay Böske, és Kádár Anna szubrették, Bihari Zoltán táncoskomikus, Ságda Jenő, Hegedűs Miklós, Mátyás Rózi és Földes Berta elsőrendű színészek.

Ugyancsak megkezdtek már előkészületeket a marosvásárhelyi különböző műkedvelő egyesületek is, amelyek az idén elsőrendű gárdával lépnek a nyilvánosság elé.

Itt említjük meg azt is, hogy a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond Irodalmi Társaság megismételte itt is dicsőségtörténeti Sípósemlékestjét, azonban kevesebb sikerrel, mint Dicsőségtörténetben. A közönség elmaradása kinos meglepetést keltett.

És ide tartozik az is, hogy a marosvásárhelyi „Avodáh” klub, amely a tavaly is kéthetenként — más városból hozott előadókkal — nivós előadássorozatot tartott, az idén is hű marad kulturális programjához és ideál ciklusára szintén a legkitünőbb előadókat költötte le.

EGY ÚJ ISKOLA, AMELY NEM ANGELESCU-FÉLE

Az idén is megkezdte tanításait a marosvásárhelyi képzőművészeti szabadiskola, amely a saját erejéből, minden állami támogatás nélkül tartja fenn magát. Ilyenfajta intézmény még csak egy van az egész országban: a nagybányai hasonló iskola.

A Ciupe Aurél festőművész irányítása mellett működő iskola a Kulturpalota gyönyörű helyiségeiben van elhelyezve és huszonöt tanítványa van. A tanítványok legjava, köztük néhány kisebbségi festő, nagyon tehetségesek és bár rendes évi tandíj van megállapítva, a szegénysorsu kiváló tehetségeket ingyen tanítják az iskolában.

A marosvásárhelyi képzőművészeti szabadiskolának tanítványai főleg a Székelyföldről kerülnek ki.

Marosvásárhely különben, ugyátszik, most átmenetileg a festőket karolja fel. Egy időben állítottak ki képeket Littecky Endre és Krausz Ilonka, a kintinó erdélyi festők és Perrott Csaba budapesti festő, aki kiállításán művészet-rátainak képeit is magával hozta.

Három szatmári cég jelentette be fizetési-képtelenségét

Szatmár, október 21

A szatmári törvényszékhez három kényszeregyességi kérelmet adtak be. A következő cégek kérték a kényszeregyességi eljárás megindítását:

A Novák és Testvérek gépjárató üzem egyelőre csak elvi alapon jelentette be fizetési-képtelenségét, miután aktivált és passzívait még nem jelölte meg. Kéréséhez hozzáfűzi, hogy azon az alapon szeretne egyességet kötni a hitelezőkkel, a milyen kedvezményekben a konverziós törvény részesíti az adókat. Ha ez nem lenne lehetséges, akkor ötven százalékot ajánl fel kamat és költségmegtérítés nélkül öt évi megfizetésre, negyedévi egyenlő részletekben. November tizenhetedikére hívták össze a hitelezőket.

Friedmann Marcel cipőkereskedő. Passzívja 735 ezer lej, aktívja 452 ezer lej. 40 százalékot ajánl öt évi megfizetésre, negyedévi részletekben. A részletek megkezdése egy év múlva esedékes. December tizenhetedikén gyűlnek össze a hitelezők.

Bernát Sándor a Parti áruház tulajdonosa is bejelentette a fizetési-képtelenségét, de egyelőre mérlegét nem mellékelte.

Csikban leesett az első hó

Csikszereda, október 21

A hirtelen lehült időjárás és az azzal kapcsolatos csapadékok Csikba elhozták az első havat. A megye magasabb hegy-csúcsai péntekre virradóra fehérbe öltöztek. A nyomorúsággal küzdő emberek oem igen örülnek a korai télnek.

Meghalt Kluck tábornok

Berlin, október 21.

Kluck tábornok, aki a világháború kitörésekor a német hadsereg főparancsnoka volt és az első hónapok diadalmas előrenyomulásaiban megverte az angolokat és a marnei csalásban a franciákat is, pénteken délután Berlinben meghalt. Kluck tábornok 88 éves volt.

Nagy győzelem a szatmári városházán

Szatmár, október 21

„Mussolini Izidor a városházán” címen számoltunk be néhány nappal ezelőtt Báicoianu Izidor alpolgármester érthetetlen intézkedéséről, hogy megtiltotta a belépést a városház irattárába.

A B. L. cikkének gyors és eredményes hatása volt.

Dr. Chereches polgármester belátta, hogy az intézkedés törvénytelen és szombaton már hatályon kívül is helyezte.

A szatmári polgárok, akik néhány nap óta nem tehetők be lábukat az irattárba és az érdekeltek, akik nem nézhetik meg aktáikat, most újra a régi rend szerint kereshetik fel ezt a városi hivatalt.

— 100 éves a német vasút. Nürnbergből jelentik: A német birodalmi vasutak minden előkészülettel megtették a német vasút százéves fennállásának jubileumi ünnepségére. Mint ismeretes, Németországban Nürnberg és Fürth között járt először a vonat. Ezt a vonatot Ludwigshafnnak hívták és most az első vonatot teljesen híven utánakészítik. A száz esztendővel ezelőtti vonat fog járni a jubileumi ünnepségek alatt a két szomszédos város között. Akkoriban a mozdonyoknak még nevet adtak, ezt a német ösmozdonyt például Adlernek hívták. Az öt személykocsi pontos rajzát is ismerik 1896-ból, úgyhogy a felépítésnek nincs semmi akadály. Érdekes, hogy az első német vasút pályatestét ma a villamosvasút használja.

Előfizetőink figyelmébe!

Mindazon előfizetőinknek, akik nem helyi pénzbeszedő útján szoktak fizetni és előfizetésük elsején lejár, a mai napon postautalványt küldünk ki. Nagyon kérjük az illető előfizetőinket, szíveskedjenek ezen postautalvány felhasználásával az előfizetés megújítására szolgáló összeget mielőbb átutalni, nehogy ennek hiányában — lapunk folyóiratilag küldésében megszakítás álljon elő.

Az O.R.I.M.,

a szörnyű titkosszövetség,

amely megölette Sándor királyt

Páris, október 21.

A marseillei merénylet karján, ismeretesen, tetovált rajzot találtak: egy halálfejet, alatta két keresztbe fektetett csonttal és néhány betűvel.

A rendőrség, amely mulattató ostobasággal igyekszik a maga oly gyatra szerepét tisztázni, e betűkkel kapcsolatban a legellentmondóbb felvilágosításokkal szórakoztatja a nagyérdemű közönséget. Az első hirdetés azt tudatta, hogy az aláírás a következő: Svoboda ili Smert! Szabadság vagy halál! Ujabb jelentés szerint viszont a halálfejet négy betű magyarázza: V. M. R. O.

Feltéve, hogy ez a jelentés igaz, a királygyilkosság rejtélye szinte tisztázottnak tekinthető: a VMRO ugyanis a „Belső Macedón Forradalmi Szervezet” bolgár nevének négy kezdőbetűje. A nemzetközi politikai alvilág nyil-

vántartásában ez a szövetség O. R. I. M. néven ismeretes: Organisation Révolutionnaire Intérieure Macédonienne.

Ezt az ORIM-t negyven évvel ezelőtt, 1893-ban alapították. Ez időszakban szinte az egész Balkán Törökországhoz tartozott még: Albánia, Macedónia, Bosznia, Hercegovina, Trácia, a magas portának hódoltak. E hódoltsági időszak kegyetlen önkényuralma hívta életre az ORIM-t, amelynek első vezére Gotse Delchev volt.

Mit akart eredetileg az ORIM?

Mindenekelőtt és elsősorban Macedónia önállóságát. Szabadulni a portától, de nem csatlakozni egyetlen más államhoz sem. Miután Macedóniát úgynevezett „történelmi jogn” úgy Szerbia, mint Bulgária és Görögország magának vitatta, Delchev és társai felvették

Megalakul egy másik szervezet

Később az ORIM kettészakadt: a szövetség egyes tagjai a régi ideálról, a macedón függetlenségről álmódóztak. Más tagok az egész macedón területnek Bulgária számára való megszerzéséért akartak továbbharcolni. Elkezdődött hát a belső küzdelem: egymást gyilkolták s nem mult el nap halott nélkül. Végül a bolgár párt kerekedett felül, amely Szófia csendes beleegyezésével, olasz támogatással rendezte a szerb-macedón területen a maga bomba-ügyeit.

Ez talán így folyt volna, míg a világ, ha ez év május 19-én nem következik be a szófiai államesiny. Georgiev, az új diktátor, szerb-bulgár közöledést hirdet. Az ORIM bulgár-nacionalista csoportja erre új földalatti munkához látott: minden áron megakadályozni a békülést!

Ebbe a programba tartozott bele a marseillei merénylet is.

A legújabb rendőrségi változat szerint a merénylet, vagy merényletek nem macedónok, hanem a horvát Oustachis tagjai.

Ez az Oustachis alapjában a szótvert és emigrációba kergetett horvát jogpárt végrehajtó szerve. Jelszava: Szabadság, vagy halál! Elnöke doktor Anton Pavelitch, akinek olasz, német, osztrák összeköttetései vannak. A titkos szervezet közlönyét, a Nezavisna Hrvatska Drzava-t is Berlinben adják ki.

A merényletek Münchenből indultak el utjukra.

A berlini horvát lapnak egyik utóbbi, a „Független horvát állam” című cikkéből idézzük az alábbi mondatot:

Egy izben megmenekült, legközelebb nem fog megmenekülni. Horvát golyó öli meg.”

ÁBEL AMERIKÁBAN

REGENY

Irta: TAMASI ARON

23

Ekkor Teréz néni arcán egy rándulás futott végig, amiből megértettem, hogy nagy bánatom érte a papját. A bűnömöt úgy tettem jóvá, hogy először a szivar eredetét elmeséltem, másodszor viszont tettem a zsembembe, harmadszor pedig felfogadtam, hogy soha el nem füstölöm, hanem haza fogom vinni Kelemen papnak. Ez a házi fordulat, mely a jámborságomat tükrözte, ismét elhajtotta a fejűnk felől a bárányfelhőket. Teréz néni helyet jelölt ki nekem a nagy kétalakos szobában és anyáson segített abban is, hogy minden elkerüljön a csomagokból és otthonos helyre tevődjék. Olyan örvendező volt, hogy öt óra felé még el is bujtattott engem, hogy Gáspár bácsiival tréfát üzhessen. Ott kucorogtam a középső kicsi szobában, az ágy fejénél, amikor harmat köszönt a papagáj.

Teréz néni mingyárt úgy kezdett jatekból reszketni, mint a nyárfalevél. A nagy kérdézősködésre csak annyit tudott kinyögni, hogy valami biztosan van az ágy alatt, de ő nem merne megnézni. Gáspár bácsi sokkal bátrabb volt, mert felragadt egy széket és úgy közeledett az ágyhoz, de amikor medve-módjára morogni kezdtem, akkor ő is megtorpant és így kiáltott:

— Ki az?

— A Hargita szelleme! — feleltem vé-

szesen, mire Teréz néni kacagni kezdett, én pedig elugrottam az ágy fejtől, haptakba vágtam magamot és azt mondtam: — Itt látható Ábel, de igazi!

Gáspár bácsi megölelt és azt kérdezte tőlem, hogy miképpen van az, hogy a hajó tegnap érkezett meg, én pedig ma! Megmondottam neki, hogy én sem voltam restebb a hajónál, de tegnap este magyar ember a pártfogásába vett és erőnek-erőjével elvitte magához, hogy meghálalson. Amikor azt is kibújtattam a titokból, hogy Toldi Miklósnak hívták az illető magyar embert, akkor nagyot nevetett és így szólt:

— Mingyárt meghalok!

Azért mondtam, hogy mingyárt meghal, mert jól ismertem Toldi Miklóst és azt mondta róla, hogy délibábos ember. Legalább egy fél óráig folyton Toldiról beszélte, aki ezelőtt tizenhárom esztendővel szökött ki Amerikába, nagyon kalandos módon és azóta itt örökösen küzdik mindenkivel, szóban és cselekedetben. Azt állítja magáról, hogy ő az a bizonyos versbéli Toldi, de van is valami benne, mert erős, mint Kinizsi Pál és mégis lágy szívű, mint a nyári alkonyat, az alföldi rónaság felett. De mégis mindenki nevet rajta, mert itt nincsen lágy szívű nyári alkonyat, csak munka van és pénz van!

a szövetség nevébe a „belső” szót, így fejezve ki azt, hogy hátat akarnak ugyan fordítani a szultánnak, de nem akarnak más ország karjaiba dőlni. Macedónia a macedónoké! — ez volt és még ma is ez a jelszó.

Egyebekben az ORIM demokratikus alkotmányról, földreformról, sajtószabadságról, gyűlékezési jogról s effélékről álmódózt, Delchev és társai tehát szociálreformárok voltak s így alapjában, ha eltekintünk bombáitól, nem tulveszélyesek. Ebből önként következik, hogy 1908-ban, amikor az ifju-törökök mozgalma elsöpörte az „ancien régime”-t a szultánok korhadt, rothadt rendszerét s jött az új világ a demokratikus illuziókkal, akkor az ORIM elégedettnak mutatkozott s bejelentette a macedónoknak, hogy a földalatti harc végetért...

*

Még csak annyit, hogy az ORIM és az Oustachis között szoros fegyverbarátság áll fent. Egyik keletről, másik nyugatról igyekezik megdönteni az új Szerbiát.

Félelmetes vállalkozás. Mert ezek a bombavető szövetségek ugyan nem lennének veszélyesek, de mögöttük sötétlenek a nagyhatalmak irtózatosszerűlődései, ágyúinak és aranyainak árnyai.

A szatmári iparosok egyik súlyos sérelmét kedvezően oldotta meg a bíróság

Szatmár, október 21

Hosszu hónapok feszült izgalmu várakozása feloldódott: a szatmári törvényszék méltányos igazságot szolgáltatott az Iparosotthonnak.

A nyáron történt és annakidején a B. L. is megírta, hogy a szatmári járásbíró mint telekkönyvi hatóság az Iparosotthon közel hatmillió lej értékű székházának tulajdonjogát tévesen a szatmári Ipartestület nevére kebelezette.

Az Iparosotthon a törvényszéknél támadta meg a járásbíróas döntését és kérte a telekkönyvi átjegyzés hatálytalanságát, mert jogilag és a valóságban „ipartestületi otthon” nincsen. A fellebbezésnek teljes sikere volt.

A törvényszék megállapította, hogy a telekkönyvi átjegyzés téves volt és elrendelték a kiigazítást.

Az ítélet Szatmár iparostársadalmában nagy megnyugvást keltett.

Nagy gyönyörködéssel néztem Gáspár bácsit, mialatt ezeket beszélt. Szép barna ember volt, magos és délceg, őszbe forduló fekete hajjal és olyan urason öltözve, hogy a szem csak nevetni tudott rajta. S amellet olyan embernek látszott, aki nemcsak az egyszeregyet tudja, hanem a kivonást is. Engemet igazi szeretettel melegített a hajlékához, de én is melegítettem őt a hazai dolgokkal. Mindent elmondtam neki, sokkal bőségesebben, mint Toldi Miklósnak. Különösen Kelemen papot fejtettem ki előtte s még azt is elmeséltem róla, hogy egyszer elszakadt volt a reverendája, amikor Bolha kutyámmal játszott.

Szívem kosarából, mint a jóillatu gyümölcsöt, addig s addig szedegtettem elé a hazai híreket, amig könnyezni kezdtek a torkomban a szavak, majd a szavak után én magam is, utánam pedig Teréz néni s mivel más immár nem volt, utoljára Gáspár bácsi is megadta magát a hazaszeretetnek. Később azonban, amikor kitisztultunk, mint eső után az ég, annál nagyobb lett a kedvünk. Jól vacsoráztunk, azután pedig karonfogott Gáspár bácsi, hogy megsétáltasson a városban. Végimentünk a 14-ik utcán, amely nem mészse volt innét. Lassan és szótlaul haladtunk, hogy a szemem ott legelhessem, ahol a legjobban esik neki. Az egész uton csak kétszer szólt meg Gáspár bácsi. Először akkor, amikor megmutatta nekem a városházát, amely nagy komoly épület volt és még este sem ismert tréfát. Másodszor csak az ut végén, amikor elérkeztünk a Broadway-ig s ott megállottunk a nagy fényzőben.

(Folyt. köv.)

SPORT

A másodosztály első csoportjában:

Ki lesz első ősszel?...

— ezt dönti el az ACFR—Macabi derbimérkőzés

Brassó, október 21.

— A szezon legizgalmasabb mérkőzése lesz — mondják a Macabi—ACFR mérkőzésre. Joggal. Az első csoport őszi elsősege dől el ezen a mérkőzésen. A brassói vasutas csapat jelenleg öt ponttal vezet, a Macabi rosszabb gólaránnyal négy ponttal a harmadik. Ha az ACFR győz, szinte bizonyosan biztosította első helyét a tavaszi fordulóig. Ha a Macabi győz, 6 kerül előre.

TELJES FORDULÓ VASÁRNAP A NEMZETI BAJNOKSÁGBAN

Első osztály: Bukarest: Venus—Unirea Tricolor, CFR—Universitatea. Kolozsvár: Ripensia—România. Temesvár: Kinizsi—AMTE. Arad: NAC—Gloria CFR. Nagyvárad: Crișana—Juventus.

Másodosztály: Brassó: ACFR—Macabi. Konstanca: Brașovia—Elpis. Plojești: Tricolor—Prahova. Arad: UDR—AAC. Temesvár: Jiul—Ilsa. Lugos: TMTE—Vulturii. Kolozsvár: KAC—CFR. Szatmár: Olympia CFR—Törökves. Nagyvárad: Tricolor—CFR. Nagyszeben: NSE—HTV. Piski: CFR—Sticla. Gyulafehérvár: Mureș—Unirea.

IGEN — EZ HALAI A Soroksár cseh turáján történt. Negyedik tréner utközből észrevette, hogy kigyulladt a vasúti kocsik tengelye. Meghuzta a vészféket és ezzel, mint megállapították, komoly szerencsétlenséget hárított el. A cseh vasutagazgatóság most eredeti módon fejezi ki háláját a tréner iránt. Meghívták Csehszlovákia tizenöt napos tartózkodásra a cseh vasutak költségére. Erre az időre vasúti szabadjegyet is kap. A példa nem rossz!

Tavasza halasztották a nemzetibajnokság csapatainak Román Kupa mérkőzéseit.

1 millió 200 ezer lejt kap az olasz csapat angliai mérkőzéséért. A mérkőzés

A legutóbbi barátságos találkozón a CFR győzött 9:2-re! Ezt nem tudja megismételni a vasutas csapat, mert éppen az a csatára, aki akkor a legtöbb gólt lőtte, ma — a Macabiban játszik volt egyesülete ellen. Székely ez a csatár. De rajta kívül még egy brassói játékos — Gidáli — is erősíti a bukaresti csapat sorait. Ennek a meccsnek tehát kivételes érdekessége is van. A CFR a favorit. A stadionban lesz a mérkőzés.

iránt olyan nagy az érdeklődés, hogy bár még egy hónap van a meccsig, a jegyek már elővételben nagyon fogynak.

SZEMÜVEGES FUTBALLISTA

ez sem mindennapos jelenség a futballpályán, mert a türekeny szemüveg bizony veszélyes a szemre. A svájci válogatott mindkét gólját a csehek ellen Kielholz lőtte. És Kielholz — szemüveges!

Atlétika

Az öt legjobb magyar eredmény 1934-ben

Hogy a magyar atlétika milyen gyors iramban fejlődik, annak legjobb bizonyítéka az az összeállítás, amelyet a Nemzeti Sport készített az idei „legjobb öt” eredményeiről. Az elsőik teljesítményei világviszonylatban is elsőrangúak, az átlag pedig rohamosan javul. Az összeállítás a következő:

100 méter: 1. Sir 10.4 mp, 2. Kovács 10.5 mp, 3. Gyenes 10.6 mp 4. Nagy 10.6 mp. 5. Raggambí dr 10.6 mp.

200 méter: 1. Sir 21.5 mp 2. Kovács 21.6 mp 3. Gyenes 21.8 mp 4. Pajzs 22.1 mp 5. Minai 22.3 mp.

400 méter: 1. Barsi 48.3 mp 2. Vadas 49.8 mp 3. Vizvári 50.6 mp 4. Duha 50.6 mp 5. Légar 50.7 mp.

800 méter: 1. Szabó 1 p. 52 mp 2. Ignácz 1 p. 55.6 mp 3. Aradi 1 p. 57.3 mp 4. Istenes

1 p. 57.4 mp 5. Tölgies 1 p. 58.2 mp. 1500 méter: 1. Szabó 3 p. 55.1 mp 2. Ignácz 4 p. 01.8 mp 3. Csaplár 4 p. 03 mp 4. Görög 4 p. 08 mp 5. Verbőczy 4 p. 08.4 mp.

5000 méter: 1. Kelen 14 p. 55.4 mp 2. Szilágyi 15 p. 05 mp 3. Görög 15 p. 24.8 mp 4. Német 15. 34.2 mp 5. Esztergom 15 p. 37 mp.

10.000 méter: 1. Szilágyi 32 p. 08.2 mp 2. Német 33 p. 08 mp 3. Kelen 33 p. 18 mp 4. Jávori 33 p. 44.6 mp 5. Finta 33 p. 53.6 mp.

110 gát: 1. Kovács 14.4 mp 2. Jávori 15.3 mp 3. Szabó 15.6 mp 4. Boross dr 15.8 mp 5. Szabó 15.9 mp.

200 gát: 1. Kovács 23.7 mp 2. Héjjas dr. 55 mp. 3. Obitz dr. 56.5 mp. 4. Kertész 56.7 mp. 5. Valentin 26.6 mp.

400 gát: 1. Kovács 54.8 mp 2. Héjjas dr. 55 mp 3. Obitz dr. 56.5 mp 4. — 3. 56.7 mp 5. Sárvári 58 mp.

Magasugrás: 1. Bódosi 200.5 cm. 2. Sólyom 192 cm. 3. Kerkovits 191 cm. 4. Késmárki 190 cm. 5. Róvó 186 cm.

Távolugrás: 1. Koltai 758 cm. 2. Dombóvári 741 cm. 3. Megyeri 741 cm. 4. Somogyi 713 cm. 5. Balogh 706 cm.

Rúdugrás: 1. Zsuffka 404 cm. 2. Grégely 370 cm. 3. Hadházy 360 cm. 4. Bácsalmási 360 cm. 5. Friedrich 360 cm.

Hármasugrás: 1. Szirmák 14.52 m. 2. Somló 14.38 m. 3. Dunszki 14.33 m. 4. Bácsalmási 14.10 m. 5. Somogyi 14.10 m.

Súlydobás: 1. Darányi dr 15.38 m. 2. Horváth 14.92 m. 3. Csányi 14.45 m. 4. Solti 14.25 m. 5. Varró 14.15 m.

Díszkosztvetés: 1. Donogán 48.86 m. 2. Remecz 48.77 m. 3. Horváth 46.53 m. 4. Józsa 45.55 m. 5. Bácsalmási 44.96 m.

Gerelyvetés: 1. Várszegi 67.77 m. 2. Papp 61.20 m. 3. Farkas 60.92 m. 4. Budavári 59.74 m. 5. Mezei 59.44 m.

A BRASSÓI GÁL, A BALKÁN MARATON-FUTÓBAJNOK INDUL

A Kassai hagyományos versenyen, melyet október 28-án rendez a Kassai Atlétikai Club. Gál nagyszerű külföldi futók társaságában startol, úgyhogy könnyen román rekordot futhat.

Ökölvívás

Spakow—Marinescu ökölvívómérkőzés lesz október 25-én Brassóban az Astra-mozi termében. A bukaresti Herdan és Turda klubok ökölvívó szerepelnek még a brassói versenyzők bemutatkozásával. Spakow különben erdélyi turára indul. Október 28-án délelőtt Kolozsvárt, este Nagyváradon, 30-án Aradon és 31-én Te-

mesvárt mérkőzik. Itt valószínűleg a magyar Csizsárral.

Vívás

Európa 1935 évi vívóbajnokságait a svájci Lausanneban fogják megrendezni.

Autósport

EGY HÉTTEL ELHALASZTOTTÁK A BRASSÓI AUTÓ- ÉS MOTORVERSENYT a kedvezőtlen idő miatt, amely használhatatlanná tette az utat.

Repülősport

227 HALÁLKÖR NÉGY ÓRAI REPÜLÉS ALATT

az új repülővilágrekord. Barusdin orosz pilóta állította fel a koktebeli repülőtéren felett.

Téli sport

Torriani, az egyik legjobb svájci jég-hokki játékos nem jöhet Romániába trénernek, mert szövetsége nem adja ki éppen a világbajnokságok előtt. A bukaresti Telefon Klub akarta szerződtetni, mint tréner és játékos. Most kanadai trénerrel kezdtek tárgyalást.

Kanada, Hollandia, Belgium Svájc és Csehszlovákia neveztek eddig a jég-hokki Európa és világbajnokságra, melyet január 12 és 19 között rendeznek meg Dávosban.

Birger Ruud és még két neves norvég síbajnok készítik elő a német sícsapatot az olimpiára. A negyvenéves olimpiai keret máris munkához látott.

PRIMARIA MUNICIPIULUI BRAȘOV No. 24.916/1934

serv. economic.

AR-LEJTESI HIRDETMEY

Három városi taxi-autó beszerzése céljából f. é. november hó 28-án d. e. 11 órakor a városi polgármesteri hivatalban nyilvános árlejtés tartatik lepecsételt, bélyeggel ellátott ajánlatokkal a nyilvános számvitelről szóló törvény 88—110 cikkeinek alkalmazásával.

Az ajánlattal egyidejűleg az ár 7%-a övédképpen leteendő.

A részletes feltételek a városi közüzemek gyosztályánál megtekinthetők. Brașov, la 17 Octomvrie 1934.

Comisia Interimară, Presedinte: Secretar general: C Dumitrescu-Păruș m. p. Dr. V. Voicu m. p.

NAPPAL IS. ESTE IS TÖKÉLETES A FRIZURAJA, mert arcának egyenlőségének megfelelően ondulál

MOLNÁR A.

Brassó, Weiss Mihály-utca 21.

1935-ös télkabát-,

kosztüm- és ruha-divatlapjaink megérkeztek!

„MARGARET“ DIVATSZALON,

Brassó, Virágosor 10 I. Em (Luther sörház)

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 le. vastag betűkből 8 le. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés negyszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetés díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-e'adás

Viziturbínát keresünk megvételre oca 20 méter esésre 100 liter másodpercenkénti vízmennyiségre. „Mercur“ cég Hateg. 15651

Írodabutor, íróasztalok stb. megvételre kerestetnek. Ajánlatokat „Írodabutor“ jellegre a brassói kiadóba kérünk. 15616

Jól bevezetett favágó vállalat nagy munkakörrel két jó motorral eladó. Ecetgyár Cristur, jud. Odorheiu. 15652

Eladó: 2000 kg. sárgarépa, (murok) 1.50 kg.-ja. Gyümölcs-oltványok őszi ültetésre kaphatók Nagy Mihály kérészetében, Baraolt. 15698

Egy keresztshuros zongora azonnal eladó. Cím 15689 sz. alatt a brassói kiadóban. 15689

A központban egy cukrászda azonnal eladó. Cím 15690 sz. alatt a kiadóban. 15690

Állást nyer

Iparvállalat keres azonnali belépésre fiatal tisztviselő-(nő) perfekt gép- és gyorsíró, nyelvtudással. Ajánlatokat „Szorgalmas“ jellege alatt a brassói kiadóhivatal továbbít. 15684

Bukarest

Bukaresti magyarok! Orát, ékszer, karikagyűrűt bizalommal vásárolhatnak, javíthatnak a legregibb erdélyi órák és ékszerész-tulakban: Ardelena, Sft. Vineri 17. Törött aranyat, aranyfogakat legmagasabb áron veszek. 21020-b

Elsőrendű magyar és francia konyha, diéta előírás szerint, kívánatra házhoz szállítva. Roth Pensio, Bukarest, Str. Alex. Lahovari 33. I. em. 21054-b

DOCTOR ANA ALESKE. Női bajok és szüléset. Kezelés és operációk. Elektroterápia. Hivatalnokoknak és munkásoknak kedvezményes árak. Rendelés 8—12 és 4—8. Bulevardul Maria 2. Bărătiei sarok. 21054-b

Jól bebutorozott szoba teljes ellátással havi kettőezer leért két izraelita fiatallamber részére kiadó. Alsó, Bukarest, Str. Epureanu 26. 21090-b

Roth pensio. November 1-re teljes komforttal ellátott elegánsan butorozott szoba, teljes ellátással két személy részére mérsékelt áron kiadó. Bukarest, Str. Alexandru Lahovari 33. I. em. 21089-b

Több évi prakszissal bíró szabászno állást keres. Cím a bukaresti kiadóban. 21091-b

Agynemű, fehérnemű himzését, varrását, függöny montirozását vállalom. D-na Mózes Bukarest, Str. Sabinelor No. 13. 21087-b

DOCTOR GRUBARG. Nemi-bajok, szifilisz. Nőbetegségek. Folyások és komplikációk. Impotencia. Elektroterápia. Analízisek. Hivatalnokoknak és munkásoknak kedvezmény. Rendel: 11—2 és 5—8. Bulevardul Carol 43. 21058-b

ARANYAT, aranyfogakat (koronát) továbbá ezüst pénzermeket vásárolok. Eskenázy Bukarest, Str. Zarafi 12. (Prin Lipsani) 21069-b

Könyvek

A HAZI KIRASZAI KEZIKÖNYVE. Krékné kitűnő munkája alapján a leggyesze-riűbb és a legkülönlegesebb testrészeket mindenki házilag készítheti. A legjobb cukrászda otthon negyedannyi költséggel Ára félévazon kötésben 40 lej. Brassó, Kapu-utca 56—58, az udvarban.

BIRI NENI szakácskönyve egyetlen háztartásban sem nélkülözhető. Ára köte 100 LEJ. Megrendelhető a Brassói Lapok Könyvosztályától.

FIATALOK tanácsadója. Szerelmi levelező, kiegészítő a társaság, illemszabályokkal. Bélyegnyelv, virágnyelv, stb. Ára színes borítóval 30 lej.

PRIMARIA MUNICIPIULUI BRAȘOV

No. 26553/1934.

Serv. ad-tiv.

HIRDETMEY

Közhírő tétetik, hogy az országos áru-vásár Brassó városában f. é. október hó 23-án kedden lesz megtartva.

Brașov, la 19 Octomvrie 1934

Comisia Interimară

Presedinte:

Secretar general:

Dr. J. Puscariu m. p. Dr. Virgil Voicu m. p.

100.000 felvilágosodott ember

vár erre az értékes műre, melyet orvostudós szerzője negyven évi orvosi gyakorlati tapasztalatai alapján írt az emberiség gyógyítására és segítségére. Aki szeretneinek a legjobbat akarja, ajándékozza meg őket ezzel a könyvvel:

Természetes gyógymód és táplálkozás

Írta: BUCSANYI GYULA dr., egészségügyi tanácsos, orvos.

A tartalomjegyzék rövid kivonata: A természetes életmód alapfogalma. Természetes táplálkozás. Mi az ember természetes tápláléka? Vegetarizmus. A vér megromlása, helytelen táplálkozás folytán. A táplálékok. A hús. Tojás. Húvelvények. A sajt. A szénhidrátok. A zsírok. A vitaminok. Fűszerek. Gyümölcs. A fűszerek. Alkohol. Nyersdiéta. Hogyan és mennyit együnk? Napfürdés. A nap a tudóbajoknál. A nap a közhígnél. Napfény a szív-bántalmak kezelésénél. A napfény az anyagcsere bántalmaknál. Napfürdés a gyomorbántalmaknál. Napfény a női bajoknál. A gyermekek napfürdése. Minek tulajdonítom a napfény gyógyhatását? A légfürdés. A torna. Fürdés, mosakodás. Hogyan használjuk a hideg vizet belülről. Az alvás. A levegő. Idegápolás. Lélekápolás. A lélek gondozása. A vírgyógymódok. A hideg víz, mint gyógytényező. Gyermekekápolás. A csecsemő gondozása. A szoptatás. A gyermek ápolása az első életévben. A koplalókura. Gyümölcskura. A betegség megelőzése. Egyes, gyakrabban előforduló betegségek természetes gyógykezelése. Agyvérzés. Álmatlanság. Agyguta. Aranyér. Arczsa. Asthma. Angolkór. Buskomorság. Bőrbántalmak. Belférgék. Béhurut. Csú. Csukor-bajok. Csontszu. Étvágytalanság. Elhízás. Epék. Farcsonzsa. Fehér folyás. Gégehurut. Gerinevelő sorvadás. Gyomorbajok. Güresös havi-baj. Hányás. Hasmenés. Heréggyulladás. Hólyaghurut. Hízaló gyógymód. Hőrhurut. Ideggyengeség. Idegbenulás. Idegzsába. Impotencia. Karbunkulus. Köszvény. Légcsőhurut. Májbajok. Méhgyulladás. Ondófolys. Orrvérzés. Orrbűz. Paralizis progressiva. Petefészekgyulladás. Sáp-kór. Szájbűz. Sárság. Székrekedés. Szédülés. Skrophulózis. Szív-bajok. Rekedtség. Rheumatizmus. Ischiás. Törzshány. Tüdővérzés. Tüdő táglulás. Vérhas. Vörsegyenség. Vér-bajok. Vértisztító teák. Vesebajok. Vízibetegségek. Visszértágulatok. Utórehelmezés, stb., stb. E mű a magyar könyvpiac szenzációja. A leg többet forgatott olvasmánya öregnek és fiatal-nak.

Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában. Ára 120.— Lei. (V dékre p'uszt portó).

Kiadó, lev- és nyomdátulajdos: Lap- és könyvkiadó P. T. Kras-